

† ANDREI

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului,
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

Postul Mare – vremea performanțelor duhovnicești

Ele toate planurile, în mod obișnuit, este competiție. Vor oamenii să fie foarte buni în ce privește pregătirea profesională, vor ca firmele lor să fie competitive, vor sportivii să câștige competițiile. Sfântul Pavel, pentru a stimula spiritul competitiv pe tărâm duhovnicesc, face vorbire tocmai de competițiile sportive: „Nu știți voi că cei care aleargă în stadion, toți aleargă, dar numai unul ia premiul? Alergați așa ca să-l luați” (I Corinteni 9, 24).

Postul Mare este răstimpul în care ne antrenăm pentru a deveni competitivi din punct de vedere duhovnicesc. Mijloacele pe care le avem la îndemână sunt cele cunoscute: rugăciunea, postul, milostenia, spovedania, lecturarea scripturilor și participarea la sfintele slujbe.

Este elementar ca la postul nostru de bucate să adăugăm și postul de răutate. Postul de bucate, fără postul de răutate, nu-l primește Dumnezeu. În Evanghelia duminicii de lăsare a secului citim: „De veți ierta oamenilor greșelile lor, ierta-va și vouă Tatăl vostru Cel ceresc; iar de nu veți ierta oamenilor greșelile lor, nici Tatăl vostru nu vă va ierta greșelile voastre” (Matei 6, 14-15).

Că postul trebuie să fie integral aflăm și din celebrările liturgice: „Vremea Postului să o începem cu bucurie, supunându-ne pe noi nevoițelor celor duhovnicești. Să ne lămurim sufletul, să ne curățim trupul. Să postim precum de bucate, așa și de toată patima, desfătându-ne cu virtuțile Duhului. Întru care petrecând cu dragoste, să ne învrednicim toți a vedea preacinstită patima lui Hristos Dumnezeu, și Sfintele Paști, duhovnicește bucurându-ne”.

Așa că trebuie să postim precum de bucate, așa și de toată răutatea. Proorocul Isaia, vorbindu-ne de postul cel adevărat, ne zice: „Voi postiți ca să vă certați și să vă sfădiți și să bateți furioși cu pumnul; nu postiți cum se cuvine zilei aceleia, ca glasul vostru să se audă sus. [...] Nu știți postul care îmi place? – zice Domnul. Rupeți lanțurile nedreptății, dezlegați legăturile jugului, dați drumul celor asupriți și sfărâmați jugul lor. Împarte pâinea ta cu cel flămând, adăpostește în casă pe cel sărman, pe cel gol îmbracă-l și nu te ascunde de cel de un neam cu tine” (Isaia 58, 4-7).

Oportunitatea de a face aceste acte de caritate, din nefericire ne este oferită de războiul din Ucraina. A-i primi pe emigranți, a-i adăposti, a le da pâinea cea de toate zilele, a avea grijă de copii și de bolnavi, constituie fapte ale milei trupești.

Revenind la post, observăm că mulți dintre contemporanii noștri își găsesc scuze ca să nu țină postul. Tito Colliander, un scriitor contemporan nouă, subliniază faptul că această argumentare ține de tendința noastră de a ne satisface voia proprie și de modalități de compensare pentru cazurile obiective de nepostire, cum ar fi boala, vârsta sau o muncă prea istovitoare.

„Te mănâncă limba să pui o întrebare? N-o pune! Ți-e foarte poftă să bei două cești de cafea? Nu bea decât una. Ai chef să te uiți pe fereastră? Nu te uita. Ai dori să mergi într-o vizită? Rămâi acasă”².

Adevărul este că cei bătrâni, și de multe ori cei bolnavi, țin postul, și cei tineri și sănătoși îl neglijează. Multe din neîmplinirile noastre își au rădăcina în lipsa de rugăciune și de post. La un moment dat, ucenicii n-au putut tămădui un tânăr îndrăcit. L-a tămăduit Mântuitorul, iar ei, rușinați, L-au întrebat: „De ce noi n-am putut să-l scoatem? Pentru puțina voastră credință, [...] dar acest neam de demoni nu iese numai cu rugăciune și cu post” (Matei 17, 19-21).

În vremea noastră I-am cere lui Dumnezeu, pe de-o parte, să înceteze războiul din Ucraina, iar pe de altă parte, să se retragă această pandemie de covid, și dacă i-am cere-o cu credință, adăugând rugăciunea și postul, Dumnezeu ar avea milă de noi.

Citim și în cartea proorocului Iona că cetatea Ninivei era sorocită pieirii în patruzeci de zile. Regele a poruncit ca „oamenii și animalele, vitele mari și mici să nu mănânce nimic, să nu pască și nici să bea apă; iar oamenii să se îmbrace cu sac și către Dumnezeu să strige din toată puterea și fiecare să se întoarcă de pe calea lui cea rea și de la nedreptatea pe care o săvârșesc mâinile lui; Poate că Dumnezeu Se va întoarce și Se va milostivi și va ține în loc iuțimea mâniei Lui, ca să nu pierim! Atunci Dumnezeu a văzut faptele lor cele de pocăință, că s-au întors din căile lor cele rele. Și I-a părut rău Domnului de prezicerile de rău pe care li le făcuse și nu le-a împlinit” (Iona 3, 7-10).

Intrăm în Postul Mare și credem că postirea noastră de bucate, la care adăugăm postirea de răutate, vor fi eficiente. Și așa cum am consemnat în titlu, dorim să obținem performanțe duhovnicești. Iar rugăciunea amvonului, din liturgia specifică perioadei, surprinde perfect această dorință: „lupta cea bună să o luptăm, calea postului să o săvârșim, credința nedespărțită să o păzim, capetele nevăzușilor balauri să le sfărâmăm, biruitori asupra păcatului să ne arătăm și fără de osândă să ajungem a ne închina și Sfintei Învieri”³.

DIN SUMAR:

– Alegerea Organismelor Eparhiale 2022-2026

– PR. DR. CRISTIAN BACIU.....(p. 2)

– Moștenirea, dinamica și evoluția unei eparhii

– PROTOS. MAXIM (MORARIU).....(p. 2)

– Despre Rut și fidelitatea necondiționată față de Domnul

– † PS BENEDICT BISTRITĂNUL.....(p. 3)

– Rezistența prin credință – PR. DAN-MARIUS MATEL.....(p. 3)

– Ecologie mediatică – DR. EUGEN-ADRIAN TRUȚA.....(p. 4)

– Cine este Iisus? - Eu sunt Pâinea vieții!

(Ioan 6, 45-71) - (partea a II-a)

– PR. PROF. UNIV. DR. STELIAN TOFANĂ.....(p. 5)

– O panoramă a teologiei ortodoxe contemporane

– PR. DR. CĂTĂLIN PĂLIMARU.....(p. 6)

¹ Triodul, E.I.B.M.B.O.R., București, 1986, p. 97.

² Tito Colliander, *Calea asceților*, E.I.B.M.B.O.R., București, 1997, p. 15.

³ Liturghier, E.I.B.M.B.O.R., București, 2012, p. 327.

Alegerea Organismelor Eparhiale 2022 – 2026

Pr. dr. Cristian Baciu

Conform prevederilor statute, Biserica Ortodoxă Română se administrează în mod autonom prin organisme proprii constituite din clerici și mireni. Forma de conducere a Bisericii este *sinodală*. Organismele de conducere a Bisericii noastre nu sunt cele individuale, ci sunt constituite sub formă de sinoade, adică sub formă de organe colegiale sau colective, cum sunt: Adunarea eparhială și Adunarea Națională Bisericească.

Aceste organisme de conducere a Bisericii se aleg pentru o perioadă de 4 ani, iar anul acesta se desfășoară alegerile pentru mandatul 2022 – 2026.

În luna ianuarie 2022 au avut loc alegerile pentru Consiliul parohial și Comitetul parohial, precum și alegerea episcopilor.

În etapa a doua urmează să se desfășoare alegerile pentru Adunarea eparhială, care cuprinde 30 de membri: 10 clerici și 20 de mireni. Teritoriul Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului cuprinde 10 circumscripții electorale: Cluj I, Cluj II, Cluj III, Turda, Dej, Gherla, Huedin, Bistrița, Năsăud și Beclean, la fiecare dintre acestea urmând să fie ales un cleric și doi mireni.

În perioada 21 martie – 20 aprilie 2022, va avea loc depunerea candidaturii pentru alegerile preoțești și mirenești la Centrul eparhial, în vederea obținerii binecuvântării ierarhului.

Desfășurarea lucrărilor pentru alegerea membrilor clerici și mireni în Adunarea eparhială va avea loc **joi, 5 mai 2022**. Membrii clerici se aleg de către toți preoții și diaconii în funcție, constituiți în colegii electorale pe circumscripții, iar membrii mireni se aleg de către delegații Consiliilor parohiale, tot în cadrul circumscripțiilor.

Dintre membrii Adunării vor fi delegați un cleric și doi mireni, ca reprezentanți eparhiali în Adunarea Națională Bisericească.

Adunarea eparhială este organism deliberativ pentru toate problemele administrative, culturale, social-filantropice, economice și patrimoniale ale Eparhiei. Membrii Adunării Eparhiale, clerici și mireni, se aleg pe termen de patru ani. Ei pot fi aleși cel mult două mandate (art. 90 și art. 91, alin. 4 din Satut).

Întreaga misiune a Bisericii se săvârșește prin acțiunea comună sau conlucrarea eficientă a tuturor membrilor săi, clerici și mireni. Elementul laic are o misiune majoră în cele mai importante lucrări din viața Bisericii, acest principiu numindu-se și *principiul participării mirenilor la viața Bisericii*.

Recensământul populației și locuințelor din România

Desfășurat în mod tradițional o dată la 10 ani, Recensământul populației și locuințelor măsoară cu exactitate o serie de indicatori statistici deosebit de importanți, cum ar fi numărul populației sau dimensiunea fondului de locuințe, precum și structura confesională și etnică a populației. Astfel, calendarul recensământului este următorul:

* **14.03.2022 – 15.05.2022:** populația are posibilitatea să se autorecenzee on-line pe site-ul: <https://recensamantromania.ro/recensamantul-populatiei-si-locuintelor-2021/>

În această perioadă, recenzorii vor ajuta în punctele de îndrumare pentru autorecenzare deschise de primării, acele persoane care au nevoie de sprijin pentru a se autorecenză.

* **16.05.2022 – 17.07.2022:** pentru cei care nu au reușit să se autorecenzee, în faza anterioară se va realiza colectarea datelor de către recenzorii, la domiciliul locuitorilor, prin interviuri față în față cu ajutorul tabletelor.

Toți membrii Bisericii, clerici, monahi și credincioși, avem datoria să ne declarăm apartenența confesională ortodoxă, fiind în acest fel și mărturisitori ai Evangheliei, după cuvintele Mântuitorului: „*Oricine va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor, mărturisii-voi și Eu pentru el înaintea Tatălui Meu, Care este în ceruri*” (Matei 10, 32).

Moștenirea, dinamica și evoluția unei eparhii

Protos. Maxim (Morariu)

Între demersurile importante care au marcat sărbătorirea centenarului reînființării Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, volumul coordonat de către părintele vicar Iustin Tira și părintele Cornel Coprean merită cu certitudine a fi semnalat.

Cele opt texte reunite aici, nu doar de către ierarhii în funcție ai instituției, respectiv Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei (p. 7-17) și Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul (p. 19-47), ci și de către nume grele ale culturii române, precum domnul academician Ioan Aurel Pop (p. 49-72), sau profesori și cercetători de seamă ai problematicilor evidențiate aici, precum părintele profesor Cosmin Cosmuța (p. 73-94), părintele Cristian Baciu (p. 95-112), părintele profesor Bogdan Ivanov (p. 113-122), domnul prof. univ. dr. Mircea Popa (p. 123-192), sau domni doctori Paul-

Ștefan cel Mare. Vitregia vremurilor le-a desființat, iar credincioșii ortodocși de pe aceste plaiuri au avut multe necazuri și suferințe” (p. 7).

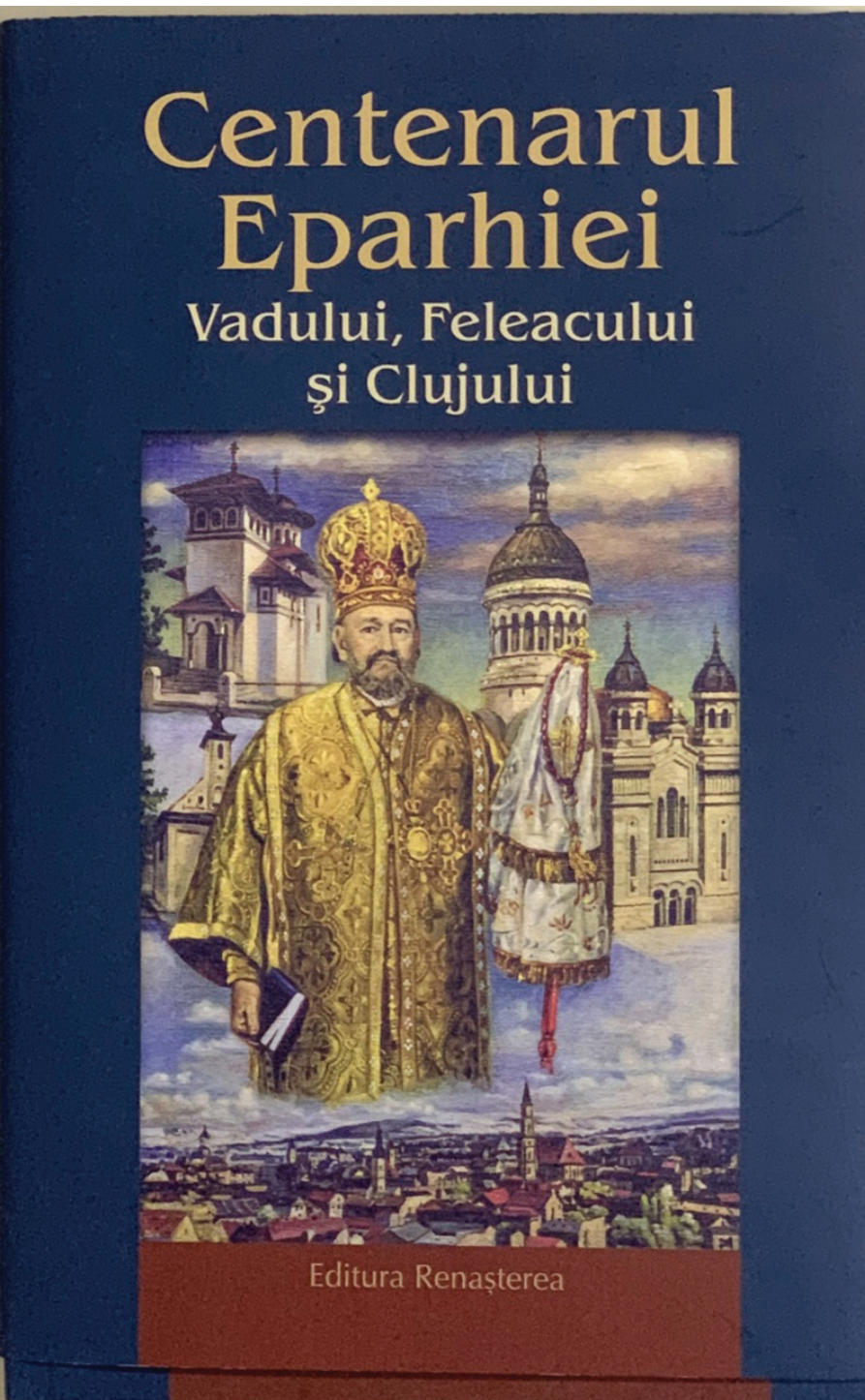
La rândul său, Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul ține să sublinieze un aspect istoric important, reliefat în decursul istoriei și de către alți specialiști¹, respectiv continuitatea ideologică existentă între această instituție și visul Mitropolitului Andrei Șaguna: „Visul reînființării vechii episcopii a Vadului și Feleacului dănuia încă din perioada păstoririi lui Andrei Șaguna. Acesta argumenta necesitatea înființării eparhiei apelând la realități de ordin administrativ, Mitropolia Ardealului având sub oblăduire un spațiu prea întins. În acest scop, cu ocazia Congresului Național Bisericesc din anul 1868, a propus alcătuirea unui proiect care să fie prezentat împăratului de la Viena, dar fără izbândă. După moartea ierarhului, alte încercări au fost făcute în anii 1888, 1892, 1902 și 1906, când problema este adusă înaintea Congresului Național Bisericesc, fără vreo soluționare. Vremurile nu îngăduiau o astfel de acțiune, elita maghiară a Clujului «fiind împotriva satisfacerii acestei cereri fiindcă românii nu se acomodează statului maghiar»” (p. 20).

La rândul său, președintele în exercițiu al Academiei vorbește despre realitățile istorice existente la momentul reînființării, dar și despre cele pe care venea ea să le continue, în timp ce părintele profesor Cosmin Cosmuța aduce în atenție ultimul și cel mai important episod privitor la activitatea Consistoriului Ortodox Român de la Cluj, respectiv reînființarea Eparhiei Clujului. Cercetările sunt completate de istorici precum părintele Bogdan Ivanov, care evocă chipul ierarhilor următori lui Nicolae Ivan, adăstând cu folos asupra moștenirii unor oameni precum Mitropolitul Bartolomeu Anania, amplul și bine documentatul excurs al domnului profesor Mircea Popa, nume reputat al istoriografiei și jurnalismului românesc, care se oprește asupra relației dintre episcopul ctitor și universitarii clujeni, domnul Paul-Ersilian Roșca, care trece în revistă prioritățile pastorale ale ierarhului, doamna Andreea Ineoan, care vorbește despre oamenii promovați de către episcopul Ivan și realizează frumoase prosopografii ale acestora, arătând cum criteriul calitativ a constituit factorul determinant în promovarea anumitor oameni în funcții, și cel al părintelui Cristian Baciu, care-l aduce în atenție în baza evocărilor pe ierarhul ctitor. Între documentele puse în lumină la finalul demersului se numără cuvântarea de instalare și hirotonire a lui Nicolae Ivan, dar și cea rostită cu prilejul sfințirii catedralei clujene

(p. 345-351). Toate sunt acompaniate de o bogată anexă fotografică, în cadrul căreia cei doi editori reușesc nu doar să aducă în atenție efigiile ierarhilor păstori, ci și realizările de infrastructură ale lor.

Bine scris și aducând în atenție aspecte importante ale istoricului și evoluției Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Vadului, Feleacului și Clujului, devenită începând cu anul 2006 și sediu mitropolitan, lucrarea dedicată centenarului acesteia se constituie într-o valoroasă contribuție istoriografică ce vine să arate că la Cluj strămoșii sunt cinstiți și meritele lor nu constituie aspecte trecute cu vederea, ci părți ale unei istorii trăite.

¹ Nicolae Vasile, Ioan Bunea, *Episcopul Nicolae Ivan 1855-1936 – ctitorul reînviatului eparhii a Vadului, Feleacului și Clujului. Studii și documente. II*, ed. pr. Iustin Tira, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2015, p. 80.

Ersilian Roșca de la Muzeul Mitropoliei Clujului (p. 192-278) și Andreea Ineoan de la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca (p. 279-326), vin să vorbească despre dinamica și evoluția unei episcopii și despre moștenirea ei.

Volumul este deschis de cuvântul Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, care ține să evidențieze legătura existentă între nou-înființata structură bisericească și cea ștefaniană. Astfel, precum subliniază chiriarhul locului: „Se împlinesc în această toamnă o sută de ani de la alegerea, hirtonirea și instalarea episcopului Nicolae Ivan în tronul reînființatei Eparhii a Vadului, Feleacului și Clujului. Era omul providențial rânduit de Dumnezeu ca să dea viață Eparhiei care era moștenitoarea spirituală a fostei Mitropolii de la Feleac și a Episcopiei de la Vad, ambele ctitorite de Sfântul

† **BENEDICT Bistrițeanul**

Episcop vicar al Arhiepiscopiei
Vadului, Feleacului și Clujului

Despre Rut și fidelitatea necondiționată față de Domnul

N spațiul Teologiei ascetice este important evenimentul, lucrarea concretă, însă ceea ce se prețuiește și mai mult este continuitatea, capacitatea de a prelungi o experiență, care devine stare și determină consistent itinerariul pentru mai târziu. Această „permanență de relație” se manifestă sub chipul stabilității, curajului și al credințioșiei, în vreme de bine sau de greu, rămânând pecetea unei întâlniri adânc încrustate și de nedesprins în ființa omului.

În periplul nostru spiritual în paginile Vechiului Testament vom face un popas necesar și frumos, privind la biografia unei personalități feminine, Rut moabiteanca. O carte a Sfintei Scripturi îi este dedicată, însă, și mai mult, este pomenită în genealogia Mântuitorului (Matei 1, 5). De data aceasta, lectura spirituală pe care ne-o dorim are în vedere mai mult decât evenimentele, întreaga biografie, interpretată în cheie integrală și sub chipul continuității.

Dimensiunile cărții sunt reduse, patru capitole, o narațiune în sinteză, făcută succint, însă cu accentele necesare pe momente definitorii și cu valoare de paradigmă. Rut este de origine păgână, născută în ținutul Moabului. Se căsătorește aici cu un tânăr din Israel, ajuns aici împreună cu familia lui din Betleem, din pricina unei secete mari întâmplate acolo. Nu știm detalii despre viața acestora, însă, după zece ani de căsnicie, soțul său moare. Năpasta atinge întreaga familie, întrucât, fără să știm motivele, același lucru se întâmplă și cu tatăl și cu fratele soțului său. În casa lor cele trei femei rămân văduve, Rut, soacra ei Noemina și cumnata sa Orfa.

Până aici este nevoie să facem o subliniere în cheie simbolică – există o pogorâre, o cădere, un itinerariu în jos, pornind din „Casa pâinii” – Betleem înspre Moab, un exil dinspre Paradis înspre pustiu, un exod în afara grădinii Edenului. În spatele acestui detaliu se întrevede o relație de bază, originară, dar și cu valoare eshatologică – familia Elimelek și Noemina anunță și revelează relația dintre Iahve și Israel, dintre Dumnezeu dragostei și sufletul omului – Elimelek înseamnă „Dumnezeu este Împăratul”, iar Noemina, „dulceața mea”. Se poate citi această întâlnire în paradigma nupțială a Mirelui și a miresei din Cântarea Cântărilor sau, mai târziu, a lui Hristos și a Bisericii (Ef 5).

Contextul de la care pornește narațiunea revelează în itinerariul duhovnicesc condiția căzută a omului ca punct de plecare. Avem de-a face cu „o biografie de exil”, însoțită de vulnerabilitate, suferință și înstrăinare. În starea dată intervine acea străfulgerare purtătoare de sămânță pascală, hotărârea de „a se (ne) ridica”. Același verb se folosește și la întoarcerea fiului risipitor înspre casa Părintelui său, dar și în limbajul liturgic al Paștilor, cu referire la ridicarea lui Hristos din morți, dar și la ridicarea celor morți. Sensul simbolic pare manifestat în mod evident și indică punctul de plecare, de altfel esențial și obligatoriu, pentru întoarcerea omului din exil în paradisiul eshatologic, în casa Tatălui, în Împărăția cea veșnică.

S-au ridicat spre a se întoarce către „Casa Pâinii”. Era/este drumul Învierii, arătat de Noemina, singura care știa cum este acolo și care putea indica direcția. Betleemul vorbește despre Pământul Făgăduinței, oferit omului de Dumnezeu încă de la început, dar care se deschide și după, pentru tot cel care vrea să se ridice și hotărăște să se întoarcă.

După decizie, apare drumul cu provocările corespunzătoare. Nu se poate evita pe calea întoarcerii sub nici o formă „pustiul”, ca experiență limită, ca nesiguranță sau suferință, în general. Știm acest lucru din experiența eliberării / „paștelui” din Egipt sau din biografia fiului risipitor. Ba chiar din pătimirile Domnului, care asumă El Însuși drumul exilatului, a celui care risipește darul dumnezeiesc al vieții.

Experiența pustiului aduce cu sine necesitatea alegerii între calea către casă sau oricare altă direcție. Putem asocia aici și sensul păcatului în etimologia grecească – *amartia*, ca ratare a țintei, a direcției. Orice altă alegere în afara lui Dumnezeu se numește păcat, ca împrăștiere, dezorientare sau chiar opoziție față de „calea împărătească”, ofertă a Adevărului și a Vieții (Ioan 14, 6).

Noemina este cea care arată drumul, încurajează și le protejează pe cele două nurori, devenind chip al „Poporului Israel”, mamă pentru israeliți, dar și icoană a Bisericii, pentru Noul Israel, mamă a celor credincioși. Biserica, în exprimarea „Păstorului lui Herma”, este o femeie bătrână, gândită de Dumnezeu încă de la zidirea lumii. Direcția bună a Învierii și siguranța vieții în bine ne sunt oferite sub acest chip și în această formă.

Pe lângă „oferta eliberării”, mai era nevoie de alegerea liberă a celor două nurori – fie să o însoțească pe Noemina, fie să își croiască un alt drum. Este vorba aici de participarea omului la propria sa înviere, prin evidențierea binomului-alegorie libertate-robție, pe modelul Sara și Agar, Egipt-Israel sau Maria și Marta. Orfa, care se tâlcuiește „a întoarce spatele”, a ales Moabul, în vreme ce Rut, care înseamnă „prietena”, a ales să o urmeze pe Noemina. Au fost voci care, interpretând biografia protagonistei, cu plecare de la această alegere, au identificat în personalitatea sa chipul profetic al Fecioarei Maria, în ascultare deplină față Hristos și icoană ea însăși a Bisericii. „Oriunde vei merge tu, voi merge și eu; poporul tău va fi poporul meu, iar Dumnezeuul tău va fi și Dumnezeuul meu” (Rut 1, 16) devine „Iată roaba Domnului! Fie mie după cuvântul tău” (Luca 1, 38), arătând credințioșie totală față de C(c)ălăuza lor, așezându-și viețile în mâinile A(a)cesteia. Rut este deopotrivă fiica Noeminei, dar va deveni și mamă, prin căsătoria cu Booz, în pământul Betleemului, și prin nașterea din ea a lui Obed, tatăl lui Iesei și bunicul lui David. Așa este și (re)cunoscută din genealogia Mântuitorului.

De aceea, icoana profetică a „Aleasei Doamne” (2 Ioan 1, 1) se desăvârșește în ea sub chipul mamei, de vreme ce Maica Domnului este concomitent mamă, chip al Bisericii, dar și fiică (Psalmul 44, 12), mădular al acesteia, desăvârșită în Hristos. În completare, mai adăugăm un detaliu. Rut, răscumpărată de Booz, devine icoană a celui / celei răscumpărat / -e de Hristos și, până la urmă, a Miresei, a Fecioarei, a Bisericii, răscumpărate de Hristos prin prețul sângelui Său (Evrei 9, 12; Romani 3, 25). În

acest context, rolul său în istoria mântuirii devine important.

Momentele esențiale din această biografie pot deveni paradigmatică odată asociate vieții spirituale. Nu este vorba doar de o istorie a omului, cu caracter generic și cu o desfășurare profetică, ci vizează în sens imediat o aplicare concretă. Pornim de la o stare căzută. Prin depărtarea de rai, suntem văduviți de siguranța și puterea unei viețuiri fără provocări și, eventual, îndelungate. Orice înțelegere serioasă a omului pornește de aici. Este nevoie de „o venire în sine”, de o ridicare, însoțită de decizia întoarcerii spre originea bună, promisă de acum în forma ei eshatologică.

Drumul spre „acasă” presupune o călăuză bună, în care să te încrezi – „mamă”, și cu experiență – „bătrână”. În același timp, această călăuză să te cheme în libertate. Scriptura, Evanghelia, este o ofertă de viață, dar în libertate, pe modelul „cine vrea...”. Așa este Biserica, „Mamă” cu experiență – zicem aici Tradiția și continuitatea de viață spirituală, dar care îl are în vedere pe fiecare în parte, lecturat și asumat în deplina lui libertate. Putem să devenim „prieteni” (Rut) ai lui Dumnezeu sau să Îi întoarcem spatele. Putem să ne alegem calea, fie spre comuniune, fie spre singurătate. Cel care se încrede excesiv sau exclusiv în sine, rămâne în deșert, iar cel care se smerește, iubește și este fidel Bisericii, se bucură de darurile Împărăției. Experiența pustiului ne așază în fața acestei decizii.

Omul credincios devine fiu al credinței, prieten al lui Dumnezeu: „Departa de mine gândul de a te părăsi sau de a mă întoarce de lângă tine; unde vei merge tu, voi merge și eu; unde te vei așeza tu, mă voi așeza și eu; poporul tău va fi poporul meu, iar Dumnezeuul tău va fi Dumnezeuul meu” (Rut 1, 16). De fapt, biografia acestei femei biblice este despre cum prietenii lui Dumnezeu Îl urmează pretutindeni cu credințioșie, se lasă răscumpărați de El și se fac un neam cu Acesta, bucurându-se de „Pâinea Betleemului”, cea de toate zilele spre ființă.

Rezistența prin credință

Pr. Dan Marius Matei

u cât mai înalt este muntele, cu atât vântul se simte mai puternic, dar un alpinist perseverent nu va renunța. Pentru a escalada Sionul, fiecărui i se vorbește pe limba lui. Curajul a fost descoperit cu adevărat după receptarea corectă a adevărului despre șansele de escaladare. Nici un alpinist nu cade în prăpastia iadului, decât dacă nu este ancorat în iubire.

Omul nu mai privește cerul decât pe monitorul calculatorului. Nu mai caută în sus. Nu are cum găsi ascensiunea. Prin urmare, este într-o regresie sufletească. Căzăturile succesive, neurmte de ridicări, provoacă o resemnare tristă, de tipul: *E bine și așa!* Caută doar la nivelul ierbii, unde mișună șerpicii.

Criza actuală este extrem de profundă. Cauza principală este *absența rugăciunii personale*. Părintele Stăniloae nu aruncă vina pe secularizare sau pe tehnologie, ci pe lenea omului contemporan de a mai se ruga așa cum se cuvine. Din această carență acută se nasc multe îngrijorări și spaime. Omul nerugător se panichează zilnic din cauza eșecurilor mai mari sau mai mici, nu mai are forța necesară de a se ridica după multele căderi.

Păstorul nu se luptă împotriva altor păstori, ci doar împotriva haitei de lupi, pentru a proteja oile din turmă. Este un principiu de bază: să duci o luptă corectă, nu una falsă. Doar așa puterea harului va inspira constant curajul și anduranța. Nu e vorba despre producția de lână, ci despre ascultarea față de Blândul Păstor, Singurul care ne apără cu adevărat de haita de lupi. Acest Păstor își pune viața Lui nepieritoare pentru fiecare oaie din turmă, rătăcită prin locuri cu iarbă grasă.

Lumea aceasta nu este locul fericirii veșnice, ci al rezistenței împotriva forțelor întunericului. Mulți oameni sunt fascinați de malefic și se răzbnună pe orice fărâma de lumină, neștiind ce fac. Omul luminii adesea suferă, e batjocorit, singur, umilit, schilodit. I-a rămas o singură speranță: promisiunea fericirii veșnice. Deci, nu mai căutați fericirea în ținutul monștrilor, ci faceți planuri de evadare și alianțe cu Creatorul, Singurul capabil să înfrângă bestiile.

Există două cauze ale negăsirii adevărului eliberator: superficialitatea și frica.

Mulți cred că Apocalipsa este sfârșitul. Se înșeală. Este noul început.

Vom primi ajutor, trebuie doar să avem răbdare.

Dintre toate năpastele, cea mai deplorabilă este ipocrizia, singura taxată de Hristos. Sigur că păgânii înțeleg că nu suntem perfecți, dar cel mai mult detestă ipocrizia noastră. Aceasta anulează de cele mai multe ori toate eforturile noastre sincere de a mișca lucrurile în direcția bună. Credința fără ipocrizie este uimire și cutremur, nicidecum banalitate previzibilă.

Păgânii au pierdut mereu, deoarece se bazau doar pe forța brută, violentă, animalică, lipsită atât de rațiune, cât și de credință.

Când duduie prosperitatea economică și când bubuie boxele la petreceri, nu mai auzim toaca.

Oamenii ne întrebă: „Ce ziceți despre Iov?”. Răspunsul nostru este: „Dar despre Iisus?”. Iov oferă întrebarea. Iisus dă răspunsul. Dumnezeuul întregii creații a venit în trupul omenesc și a experimentat, în mod direct, durerea de a fi disprețuit și respins. Știe toate emoțiile cu care ne luptăm.

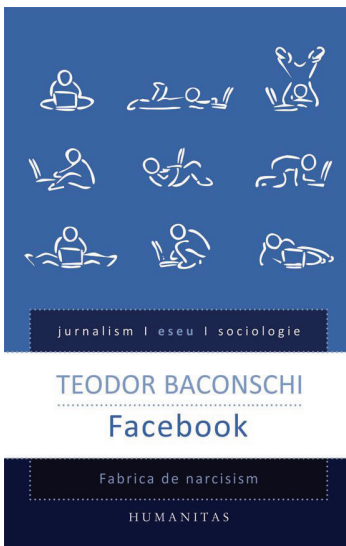
Creștinismul este exact opusul păgânismului și trebuie asumat integral, în toată splendoarea lui. Cu cât ispitele vrăjmașului se vor înteti, cu atât harul divin va prisosi mai mult în viața noastră. Doar să nu ne înfricoșăm de amenințări, Dumnezeu este *scutul* nostru.

Forța Bisericii nu stă în mitinguri de mii de oameni, ci în smerenia unui ascet anonim. Sfântul reușește, chiar dacă este considerat neinteresant de către mase. Adesea, sfântul este ostracizat, doar-doar va renunța. Masele îl lasă singur. Este exact ceea ce își dorea, să rămână doar el cu Dumnezeu, față în față. Sfântul are o putere persuasivă mai mare decât sute de specialiști, deoarece puterea lui nu provine din el însuși. Frumusețea lui nu se ofilește niciodată.

Ecologie mediatică

„Atunci când ocupă prezentul,
virtualitatea te scoate din jocul ființei”¹
(Teodor Baconschi)

Dr. Eugen-Adrian Truța

Îmi place să cred că pentru o supraviețuire societală sănătoasă avem nevoie zilnic de Evanghelie și gazetă. Procentajul timpului acordat fiecăreia va depinde de apetitul cititorului și e cert că o atitudine de eliminare spartană a celorlalte duce la dezechilibre ale sănătății interioare. Exemplul paterical, al monahului care voia să se hrănească doar din Scriptură și rămâne neinvitat la masa oricum ascetică a obștii pentru că în cele din urmă să realizeze că munca (*alias* gazeta *in extenso* de mai sus) se consumă evanghelic, este completat de fascinanta rețea de informare mănăstirească ce este pusă la curent cu pulsul lumii fără media încetățenită, printr-un fel de *wi-fi pustnicesc*. De altfel,

veridicitatea uneia dintre cele două componente se verifică prin cealaltă: un conspiraționist sau un ignorant nu poate fi un om duhovnicesc, pentru că în egală măsură doar un om duhovnicesc să poată vedea realitatea aievea. Omul apropiat de sfințenie nu are nevoie de trei surse pentru a verifica sursa informației, întrucât are *din Duhul* certitudinea cunoașterii *la prima mână* și nu una aproximativă, *pe surse*.

În fond, scurta introducere de mai sus deschide calea conectării la esențialul nutrițional al vieții. Discuția despre necesitatea unor diete temporare în comportamentele calorice ale modernității sunt consumate și alcătuiesc la rândul lor argumente secundare pentru asumarea sinceră și ascetică a posturilor, în speță Postul Mare, care debutează chiar luni, 7 martie.

Motivația principală a parcurgerii acestui drum împreună cu Biserica decurge din nevoia unei mai bune vederi a realității, și folosind acest ultim cuvânt îl încarc (după *pricinașele*-mi puteri) cu valori semantice mundane, filosofice și eclesiale. Paradoxal și mistic, o mai bună vedere duhovnicească a *vieții* din viață se obține cu priări ale vieții și intensificări de cantonament ale rugăciunii.

Credem și mărturisim că în războiul propagandistic al opiniilor *informative* catalogate drept clare, decisive, incontestabile, devalante, incriminante și ultime, doar o mai bună situație în tranșeele rugăciunii asigură liniștea și obiectivitatea mult invocată, prea puțin regăsită.

E realmente facil să notăm caracterul unei lupte de gherilă în manevrarea *știrii* (ce cuvânt ingrat: afli fără să cunoști) și putem admite cu majoritate covârșitoare că niciodată în istorie cuvintele n-au părut să schimbe mai repede realitățile. Acest ritm infam de dislocare a ierarhiilor și conjuncturilor antropologice surprinde prin validarea inter-*media*-rului nu doar ca instrument de propagare informațională, cât mai ales ca formă de subzistență cognitivă. Tumulul deloc edenic al rețelelor din mediul internaut celebrăză vituperăția gregară și resentimentară și o spun fără a-mi exersa adjectivele în climatul în cauză întrucât excelenta carte a d-lui Teodor Baconschi gestionează admirabil realitățile amintite și nu numai.

În ce mă privește, m-am tot balansat între lectura onorabilă a situației *la zi* și nevoia propovăduirii unui adevăr evanghelic în formă actualizată. Lăsând la o parte utilitatea dovedită a conectării și informării *à la web*, cerșesc umanist și ascetic un interval de suspendare internautică, o vreme de ecologizare mediatică care să se suprapună salutar cu acest post. Necesitatea acesteia nu doar privilegiază funcționarea optimă a procesorului natural cranian, ci deschide *prin absență* prezența realității celei mai adânci a omului, intimitatea sa constitutivă și agregatoare de sens și bucurie. Ideea nu-mi aparține și vă las ocazia să găsiți (adică mai mult decât o *știre*) care este originea acestei recomandări.

În încheiere, îmi exprim voalat (dacă reușesc) observația că mitraliera de informații care ne perforează învelișul de umanitate psihosomatică ia de multe ori aspectul unor citate (fals) motivaționale, poetice, filosofice sau chiar filocalice. Bruma mea de integritate creștină digeră greu programul mântuirii prin citate spirituale fără ca ele să facă parte dintr-o perspectivă holistică a credinței și care par doar o înșiruire grabnică și *hărnicuță* a editorilor de pagini media bisericești. Când vine vorba de credință, îmi place să închid ochii propriilor motivații și să las întunericul ființei să învingă virtualitatea obositoare ce mi-a înlocuit realitatea eforturilor. Acolo, în liniștea începuturilor de nădejde, mă rog milostivirii Dumnezeuului celui adevărat să mă mai îngăduie, doar-doar vom vedea Învierea împreună....

Holubeanu, Ionuț, *Monahismul în Dobrogea de la origini până în zilele noastre. Cuvânt înainte de acad. Emilian Popescu, București: Editura Universitară, 2020. 571 p.*

În urmă cu aproape doi ani Părintele lect. univ. dr. Ionuț Holubeanu de la Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității „Ovidius” din Constanța publica la Editura Basilica din București o monumentală lucrare despre istoria bisericească dobrogeană, intitulată sugestiv *Organizarea bisericească în Scythia și Moesia Secunda în secolele IV-VII*.

Iată, autorul vine de data aceasta cu o nouă carte privind monahismul dobrogean, „de la origini până în prezent”. De fapt lucrarea reprezintă teza de doctorat cu același titlu pe care Părintele Profesor Ionuț Holubeanu a susținut-o în anul 2003 la Facultatea de Teologie Ortodoxă din cadrul Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, sub coordonarea științifică a reputatului teolog și profesor de Bizantinologie acad. Emilian Popescu.

Lucrarea are 571 de pagini și a fost publicată în anul 2020 la Editura Universitară din București, și face parte din colecția *Religie și Filosofie*. Foarte serios documentată, cartea conține informație teologică și istorică și ne obligă, atât prin modalitatea expunerii, metoda argumentației, numeroasele note bibliografice în număr de 1732, cât și bogata bibliografie de specialitate, să o lecturăm până la final, odată ce ne-a căzut în mâini.

Structura cărții este următoarea: 1) *Cuvânt înainte* – Acad. Emilian Popescu (pp. 11-12); 2) *Introducere* (pp. 13-22); 3) *Capitolul I – Teritoriul dintre Dunăre și Mare. Coordonate istorice* (pp. 23-34); 4) *Capitolul II – Organizarea bisericească și situația religioasă în teritoriul dintre Dunăre și Mare de-a lungul timpului* (pp. 35-51); 5) *Capitolul III – Apariția, dezvoltarea și evoluția monahismului în răsăritul creștin* (pp. 52-65); 6) *Capitolul IV – Mișcarea pre-monahală pe teritoriul provinciei romane Scythia* (pp. 66-77); 7) *Capitolul V – Apariția și dezvoltarea monahismului instituționalizat pe teritoriul provinciei romane Scythia (sec. al IV-lea)* (pp. 78-100); 8) *Capitolul VI – Informații privind situația monahismului danubiano-pontic în secolele V-VIII* (pp. 101-153); 9) *Capitolul VII – Complexe monahale danubiano-pontice din secolele IV-XI* (pp. 154-276); 10) *Capitolul VIII – Viața monahală între Dunăre și Mare în secolele XI-XIV* (pp. 277-287); 11) *Capitolul IX – Viața monahală pe teritoriul Dobrogei în timpul stăpânirii otomane* (pp. 288-308); 12) *Capitolul al X-lea – Mănăstirile Cocoș, Celic-Dere și Saon de la înființare până în anul 1918* (pp. 309-345); 13) *Capitolul al XI-lea – Viața monahală pe teritoriul Dobrogei între anii 1918-1959* (pp. 346-359); 14) *Capitolul al XII-lea – Viața monahală pe teritoriul Dobrogei între anii 1959-1989* (pp. 360-366); 15) *Capitolul al XIII-lea – Viața monahală pe teritoriul Dobrogei între anii 1989-2004* (pp. 366-382); 16) *Capitolul al XIV-lea – Repertoriul mănăstirilor și schiturilor înființare pe teritoriul Dobro-*

gei între anii 2005 și 2020 (pp. 383-385); 17) *Rezumat* (pp. 386-389); 18) *Abstract* (pp. 390-392); *Anexă (hărți, figuri, fotografii)* (pp. 393-501); 19) *Bibliografie* (pp. 502-546); 20) *Indice* (pp. 547-571).

Nu vom insista decât asupra unor capitole și subcapitole, din cele enumerate mai sus, care aduc un plus de informație cu privire la cercetarea viații monahale pe teritoriul Dobrogei.

Astfel, în subcapitolul VI.1. (pp. 101-108) este tratată persoana Arhimandritului Carosus, participant activ la Sinodul al IV-lea Ecumenic de la Calcedon (451), iar în subcapitolul VI.4. este dezbătută problema mănăstirii Samuelis din Constantinopol, care se pare că ar fi fost locuită de călugări sciți.

Piesa de rezistență a lucrării o constituie capitolul al VII-lea unde sunt tratate *Complexele monahale danubiano-pontice din secolele IV-XI* (pp. 154-276), fiind supuse atenției cele de la Murfatlar, despre care s-a mai scris, dar și cele de la Suha Reka, Dobrici, Petroșani, Kanghiol, Taban ș.a.

Un capitol extrem de interesant îl reprezintă descrierea vieții monahale din timpul stăpânirii otomane (pp. 288-308), unde autorul tratează despre Mănăstirile Taița, Telița, Hamcearca, Tichilești, Niculițel Babadag ș.a.

Capitolul al X-lea, intitulat *Mănăstirile Cocoș, Celic-Dere și Saon de la înființare până în anul 1918*, arată pe larg viața monahală din cele trei mănăstiri.

Un alt capitol ce ne-a atras atenția este *Capitolul al XII-lea – Viața monahală pe teritoriul Dobrogei între anii 1959-1989*, unde sunt prezentate Mănăstirile Cocoș, Celic-Dere, Saon și Sfânta Maria de la Techirghiol.

De reținut faptul că în penultimul capitol al lucrării, aflăm informații cu privire la noi

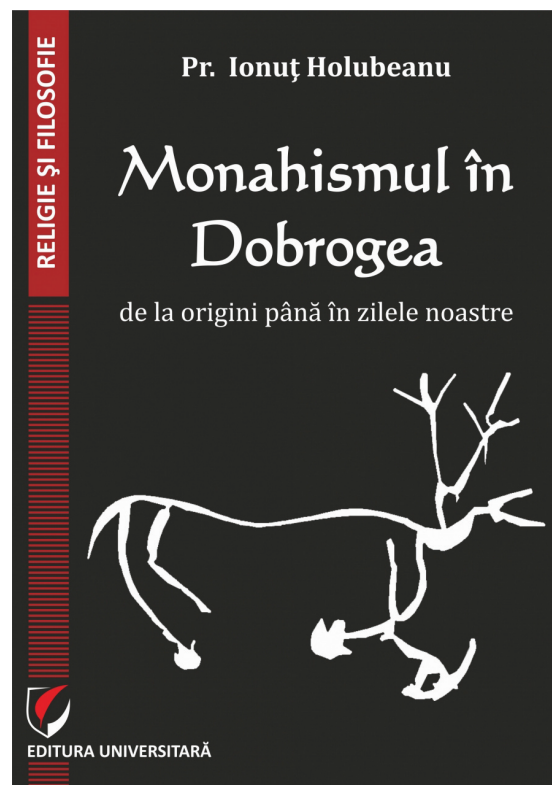
mănăstiri din Dobrogea, înființate sau reînființate în perioada anilor 1989-2004, între care amintim: Mănăstirea Derwent, Mănăstirea Peștera Sfântului Apostol Andrei, Mănăstirea Peștera Sfântului Ioan Casian de la Cheile Dobrogei ș.a.

Cartea de față se înscrie cu succes „în lucrările de elită ale istoriografiei din țara noastră și totodată constituie un volum de referință pentru cercetarea viitoare” (p. 12), așa cum afirmă Acad. Emilian Popescu în *Introducere*.

Putem spune, pe bună dreptate, că a fost redactată în stilul scrierilor marilor profesori de teologie din secolul al XX-lea, care s-au aplecat asupra problemei creștinismului și monahismului dobrogean, dintre care enumerăm câțiva: Pr. Prof. Ioan G. Coman, Pr. Prof. Ioan Rămureanu, Pr. Prof. Ene Braniște, Pr. Prof. Nicolae Șerbănescu ș.a.

Astfel, considerăm că lucrarea *Monahismul dobrogean de la origini până în prezent* scrisă de Părintele Profesor Ionuț Holubeanu nu trebuie să lipsească din lecturile vreunui teolog sau istoric care își propune să aprofundeze în mod temeinic evoluția istorică a creștinismului dobrogean și românesc.

Dr. Silviu-Constantin Nedelcu

¹ Teodor Baconschi, *Facebook: fabrica de narcisism*, Editura Humanitas, București, 2015, p. 170.

Cine este Iisus? Eu sunt Pâinea vieții! (Ioan 6, 45-71) (partea a II-a)

Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană

Lropria definire a lui Iisus ca „Pâinea a vieții” a iscat, așa cum am văzut în finalul articolului din numărul trecut, o imensă scandalizare a iudeilor. Necredința și neînțelegerea lor a pornit, în primul rând, de la pretenția lui Iisus, om fiind, din Nazaret, la natura Sa divină: „Nu este EL Iisus, fiul lui Iosif, căruia îi cunoaștem tatăl și mama? Cum spune el acum: M-am pogorât din cer!?” (In. 6, 42). Obstacolul originii Sale pământeste era imposibil de trecut pentru mulțimea care-L asculta. Un om, a cărui origine pământescă era știută, ai cărui părinți și rudeni erau cunoscuți, nu putea fi și din cer! (cf. Mc. 6, 3; Lc. 4, 22). Așadar, dintr-o perspectivă doar umană a gândirii, reflecția lor era cât se poate de logică.

În acest punct al discursului, textul prezintă o nouă revelație a lui Iisus, care adâncește și mai mult misterul cuvintelor Sale, și anume, *Cel care mănâncă Pâinea-Iisus, nu mai moare*. Spre deosebire de evrei, care „au mâncat mana în deșert și au murit”, cel ce mănâncă această pâine, va trăi mereu: „Părinții voștri au mâncat mană în pustie, dar au murit; aceasta este Pâinea care Se pogoră din cer, pentru ca tot cel ce mănâncă din Ea să nu moară. Eu sunt Pâinea cea vie, Care S-a pogorât din cer. De va mânca cineva din Pâinea aceasta, viu va fi în veci. Iar Pâinea pe care Eu o voi da pentru viața lumii este Trupul Meu” (In. 6, 49-51).

Din acest moment, cuvântarea lui Iisus ia, pentru mulțimea care-L asculta, o altă turnură: de la murmur la scandalizare: „La auzul acestor cuvinte, iudeii se certau între ei și ziceau: „Cum poate omul acesta să ne dea trupul lui să-l mâncăm?” (In. 6, 52).

Răspunsul lui Iisus mărește și mai mult provocarea: „Iisus le-a zis: „Adevărat, adevărat zic vouă, că, dacă nu veți mânca trupul Fiului Omului și dacă nu veți bea sângele Lui, nu veți avea viață în voi înșivă” (In. 6, 53).

Misterul Pâinii vieții (6, 42-56)

Tema Pâinii vieții este acum aprofundată. Nu este vorba numai de a întâmpina cuvântul revelator al lui Iisus, ci mai ales de a face loc misterului persoanei Sale, prins în dimensiunea sa euharistică. Iisus este pâinea vieții nu numai în tot ceea ce face, ci mai cu seamă în Taina Euharistiei, loc unic de întâlnire și de unire desăvârșită a creștinului cu Hristos. Acesta este mesajul principal și punctul esențial spiritual al prezenței Lui reale, în lumea de atunci, dar mai ales în cea viitoare, și pe care voia să le transmită auditorului de față, în sinagoga din Capernaum, prin provocatorul Său discurs.

În realitate, interlocutorii lui Iisus înțeleg sensul cuvintelor lui Iisus, dar nu-l primesc, întrucât aparenta lui absurditate îi copleșește, rămânând, astfel, exteriori adevărului că viața omului rezidă doar în comuniunea cu Hristos¹. De aceea, Iisus reafirmă încă o dată puternic: „Dacă nu veți mânca trupul Fiului Omului și nu veți bea sângele Lui, nu veți avea viață în voi. Cel care mănâncă (τρῶγων) trupul Meu (σάρκα μου) și bea sângele Meu (πίνων τὸ αἷμα μου) are viață veșnică și Eu îl voi învia în ziua cea de apoi” (In. 6, 54-55).

În acest context, Iisus reia teme deja dezvoltate mai înainte, dar le conferă un accentuat sens euharistic, mai întâi, în termeni negativi („Dacă nu veți mânca” - 6, 53), apoi în termeni pozitivi („Cel care mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu, are viață veșnică” - 6, 54). Vocabularul intenționat realist, fiind vorba cu adevărat de a mânca și de a bea, ne face să ne gândim la Cina de Taină și lasă să se înțeleagă că această consumare a pâinii euharistice este calea unică, adevărată, care oferă participare deplină la viața lui Iisus. Verbul τρῶγων - „a mânca”, are în acest text sensul de «a mesteca», «a mânca cu dinții, rupând ceva»², deci exprimă

o clară referire la ritualul euharistic, în care creștinul mănâncă real, nu simbolic, trupul lui Hristos. Expresia *a mânca trupul* conține, de asemenea, o clară aluzie la Mielul pascal din Exod 12, care, în simbolismul său, este pentru Ioan Evanghelistul însuși Mielul Hristos jertfit³.

De altfel, Ioan este singurul Evanghelist care, preluând aluzia Mântuitorului la Euharistie în cuvântarea Sa despre „Pâinea vieții”, consemnează termenul *sarx* - „carne” - în loc de *sōma* - „trup”. Expresia ioanică subliniază raportul dintre Euharistie și Întrupare, în sensul că omul se hrănește cu Cuvântul făcut trup. Termenul *sarx* indică, în acest pasaj, umanitatea lui Iisus făcută carne și sânge prin întruparea Sa. Este vorba de un trup care dă viață, pentru că este acela al Fiului lui Dumnezeu Întrupat, un trup jertfit pe cruce, dar, în același timp, jertfit și în sacramentul euharistic⁴.

Sfârșitul textului anunță și roadele extraordinare destinate participanților la Jertfa euharistică: înaintea oricărei uniri intime între Hristos și ucenic, „*Cel care mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu rămâne în Mine* (ἐν ἐμοὶ μένει) și *Eu în el*” (In. 6, 56). Expresia „*rămâne în Mine*” (ἐν ἐμοὶ μένει) este tipică lui Ioan și este o formulă uzuală prezentă numai în Evanghelia sa, în tot Noul Testament, pentru a indica unitatea fie dintre Tatăl și Fiul (In. 10, 38; 14, 10-11), fie dintre Hristos și creștini (In. 6, 56; 15, 4-10), fie dintre Tatăl, Fiul și creștini (In. 17, 21-23).

În cel care rămâne în Hristos și participă la misterul Său pascal, în acela rămâne și Hristos într-o unire intimă și durabilă. Cum Tatăl este izvorul vieții Fiului, născându-L din veșnicie, tot astfel, cine participă la Euharistie găsește în Hristos izvorul adevăratei vieți divine, nu numai pentru timpul prezent, ci și pentru cel viitor. În acest sens, vorbind despre comuniunea reală dintre om și Dumnezeu, un exeget spunea: „Dumnezeu a vorbit, și noi L-am auzit; Dumnezeu S-a apropiat, și noi L-am atins; Dumnezeu a locuit printre noi, și noi L-am întâlnit”⁵.

Scandalizarea Ucenicilor (In. 6, 60-66)

Marea revelație a lui Iisus despre Sine s-a transformat în mintea auditorului, dar și în cea a Ucenicilor, în afirmații „iraționale”, imposibil de acceptat cu rațiunea. Dificultatea acceptării lor privea nu numai declarațiile referitoare la „mâncatul” trupului și la „băutul” sângelui lui Iisus, ci la întreg ansamblul învățaturii Sale, desfășurată acum de-a lungul discursului: „*Această învățătură este grea! Cine o poate asculta?*” (In. 6, 60). Astfel, reacția ucenicilor, ca și a mulțimii de oameni, se rezumă, în fond, la refuzul divinității Nazarineanului.

În fața scandalizării și a murmurului acestora, Iisus, care cunoaște sufletul fiecăruia (cf. In. 1, 42-47; 2, 24-25; 4, 18; 5, 14-42; 6, 6.61.64), încearcă, încă o dată, să aprofundeze misterul Persoanei Sale, afirmând: „*Aceasta vă scandalizează? Dar dacă veți vedea pe Fiul Omului urcând (ἀναβαίνοντα - de la ἀναβαίνω) acolo unde a fost înainte?*” (In. 6, 61-62). Versetul 62, obiect a numeroase interpretări printre exegeți⁶, subliniază nu atât faptul înălțării lui Iisus la cer, după 40 de zile, cât mai degrabă pretenția discipolilor de a crede numai după ce-L vor vedea urcând la cer, înțelegând, astfel, dumnezeirea Lui doar după o dovadă palpabilă a realității. Această lectură se dovedește și mai exactă dacă se compară textul prezent cu cel din In. 3, 13-15: „*Nimeni nu a urcat la cer, decât cel ce a coborât din cer, Fiul Omului care este în cer*”. A cere lui Iisus să urce la cer, unde este dintotdeauna cu Dumnezeu, și la Dumnezeu, pentru a crede, înseamnă a nu cunoaște și a nu accepta originea Lui divină (In. 1, 1.18; 17, 5.24). Astfel, constatarea lui Iisus este amară.

Ucenicii, o parte dintre ei, dominați de „trup” și supuși slăbiciunii naturii umane, privați de viață pentru că nu lasă să acționeze Duhul lui Dumnezeu

în ei (In. 3, 6; 8, 15), nu primesc cuvintele lui Iisus, care vin de la Tatăl și dau viață; nu acceptă mărturia Sa și nu pătrund misterul lor. Dramatica „scandalizare galileeană” nu întârzie să apară, astfel, și în viața lor. Mulți dintre ei își părăsesc Învățătorul, rămânând închiși în orizontul strâmt al propriei lor înțelegeri. Evanghelistul nu ezită să consemneze această dramatică realitate: „*De atunci, mulți dintre ucenicii Săi au dat înapoi și nu mai umblau cu El*” (In. 6, 66). Cuvântul de viață al lui Iisus conduce totdeauna la o alegere, care pentru mulți se traduce prin refuzul Duhului și scindarea interioară, chiar printre cei ce Îl urmează.

În finalul relatării cuvântării despre „Pâinea vieții” (6, 60-71), Ioan evanghelistul pare să facă o evaluare precisă a situației istorice, de criză evidentă, după separarea ucenicilor. Grupul acum se divide în două: cei care murmură, și nu cred, și cei care cred, și continuă să-și urmeze Învățătorul. Cei din urmă sunt numiți de către Evanghelist „*cei Doisprezece*”. Este pentru prima oară când Ioan vorbește de cei Doisprezece. Acest mic grup intim constituie, în viziunea Evanghelistului, noutatea comunității mesianice viitoare. Acestora, Iisus le cere să se pronunțe cu privire la opțiunea pentru El, întrebându-i: „*Nu vreți și voi să vă duceți?*” (In. 6, 67). Întrebarea pusă de Iisus nu este în contradicție cu cunoașterea pe care El o avea despre conștiința lor, dar este o invitație formală de a-și manifesta public credința sau necredința în Persoana Sa.

Reacția grupului celor Doisprezece nu întârzie să apară. Petru, în numele celorlalți Apostoli, remarcând exprimarea la plural a Învățătorului, răspunde: „*Doamne, unde să ne ducem? Tu ai cuvintele vieții veșnice. Și noi am crezut și am cunoscut că Tu ești Hristos, Fiul Dumnezeului Celui viu*” (In. 6, 68-69). Mărturisirea de credință a lui Petru,⁷ care poate fi înțeleasă și ca expresia experienței credinței comunității ioanice, destinată Evangheliei, condensează tot discursul lui Iisus despre „Pâinea vieții”. Pentru ei, Iisus este un punct de referință fără egal, recunoscând că este superior oricărui învățător și profet, fiind Mesia cel așteptat, iar revelația Sa conține cuvântul lui Dumnezeu, în care se găsește tot sensul existenței umane.

Așadar, ca o concluzie finală, se poate spune că, prin accentuarea, făcută în final de către Evanghelist, a momentului mărturisirii dumnezeirii lui Iisus de către mica comunitate mesianică a celor Doisprezece, acesta voia să transmită peste veacuri marii comunități mesianice a lui Iisus, adică Bisericii creștine, credința că El este singurul „loc” unde se poate întâlni, și cunoaște iubirea Tatălui și se poate găsi viața veșnică, izvorată din sacramentul Pâinii vieții - Sfânta Euharistie: *Eu sunt Pâinea vieții... De va mânca cineva din pâinea aceasta, viu va fi în veci!* (In. 6, 48.51).

În Evanghelia după Ioan, Discursul despre „Pâinea vieții” ține loc lipsei consemnării de către Evanghelist al momentului istoric al ultimei Cine pascale a lui Iisus cu ucenicii Săi, înainte de Patima Sa, și în cadrul căreia a avut loc instituirea Sfintei Euharistii. Pentru a învălui în mai mult mister evenimentul, care este el însuși misterul misterelor,⁸ Ioan socotește că nu menționarea momentului instituirii Euharistiei, ca fapt istoric, așa cum fac Sinopticii (Mt. 26, 26-28; Mc. 14, 22-23; Lc. 22, 19-23), era important pentru destinatarii scrierii sale, ci consemnarea semnificației profund sacramentale și a efectului mântuitor al acestei „Pâini euharistice” asupra omului din toate timpurile. Astfel, el suplinește descrierea unui moment istoric cu consemnarea simbolismului lui spiritual, eshatologic, pentru creștinii tuturor veacurilor, teologosindu-l.

Iată de ce autorul Evangheliei a IV-a a fost și poate fi socotit *Evanghelistul*, prin excelență, *al tainelor*⁹, iar teologia sa, în consecință, una profund sacramentală.

¹ George ZEVINI, *Commentaire spirituel de L'Evangile de Jean*, vol. I, Paris 1995, p. 161.

² Vezi Leonard GOPPELT, Art. „τρῶγων”, în *Theologisches Wörterbuch zum Neuen Testament* (ThWNT), Band VIII, Stuttgart-Berlin-Köln, 1990, pp. 236-237.

³ Cf. G. ZEVINI, *Commentaire spirituel*, p. 161.

⁴ În ceea ce privește raportul teologic dintre termenii *sarx* și *sōma*, cu specială privire la Evanghelia a IV-a, a se vedea E. SCHWEIZER, Fr. BAUMGÄRTEL, R. MEYER, Art. „sarx”, în *Theologisches Wörterbuch zum Neuen Testament* (ThWNT), Band VII, Stuttgart-Berlin-Köln, 1990, pp. 138-141, și E. SCHWEIZER, Fr. BAUMGÄRTEL, Art. „sōma”, în *ThWNT*, Band VII, pp. 1054-1060.

⁵ Cf. D. MOLLAT, *Introduction à l'étude de la Christologie de Saint Jean*, Rome, 1970, p. 41.

⁶ Verbul ἀναβαίνω - „a urca” este interpretat de exegeți în mod diferit cu referire la patimile, moartea și învierea lui Iisus. Pentru amănunte în acest sens, a se vedea R. SCHNACKENBURG, *Das Johannesevangelium*, II, Würzburg, 1971, pp. 104-108; F. J. MOLONEY, *The Johannine Son of Man*, Roma, 1978, p. 122.

⁷ Un episod asemănător, din viața istorică a lui Iisus, marcat de mărturisirea lui Petru, este descris și de Sinoptici (cf. Mt. 16, 13-20; Mc. 8, 27-30; Lc. 9, 18-21).

⁸ Vezi, în acest sens, Joachim JEREMIAS, *The Eucharistic Words of Jesus*, Philadelphia, 1977, pp. 106-108.

⁹ Cf. G. H. C. MACGREGOR, „The Eucharist in the fourth Gospel”, în *New Testament Studies*, 1962, nr. 63, p. 119.

O panoramă a teologiei ortodoxe contemporane

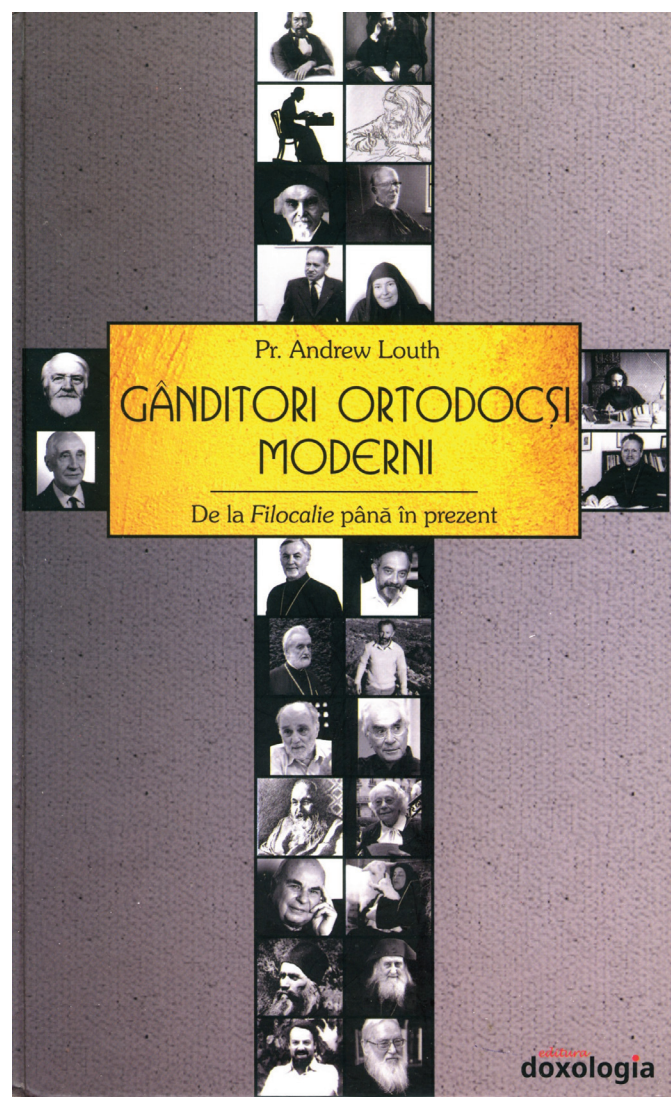
Pr. dr. Cătălin Pălimaru

Secolul XX a înregistrat o dezvoltare fără precedent a gândirii ortodoxe, fapt datorat nu atât numărului însemnat de teologi cunoscuți, cât anvergurii lor intelectuale. Fie că vorbim de spațiul apusean fie că ne referim la țările tradițional ortodoxe, întâlnim în ambele situații teologi de mare calibrul, cu scrieri de o înaltă calitate teologică. Părintele Andrew Louth încearcă să surprindă (în *Gânditori ortodocși moderni. De la Filocalie până în prezent*, trad. din lb. engleză de Justin A. Mihoc, Cristian Untea și Lucian Filip, editura Doxologia, Iași, 2017) dinamica acestei realități printr-o istorie a marilor gânditori ortodocși. Convertit la ortodoxie și profesor la Universitatea din Durham (Marea Britanie), autorul s-a familiarizat cu universul teologiei și spiritualității răsăritene prin lecturi consistente dar și prin contactul cu o atmosferă, culturală și liturgică, și cu o viziune asupra credinței pe care Ortodoxia le-a generat în apus în secolul trecut. Prin intermediul emigrației ruse – fenomen dovedit providențial în timp – consecință a revoluției bolșevice, teologia ortodoxă ajunge mai bine cunoscută în vestul Europei și chiar peste ocean și dobândește un caracter universal, revelând comorile ei ascunse, până atunci, pentru mulți.

La origine o suită de cursuri ținute la Centrul de Studii Ortodoxe din Amsterdam între 2012-2014, volumul de față însumează portretele intelectuale a peste 20 de teologi reprezentativi, cu binevenite inserții biografice, dar mai ales solide analize dedicate învățaturii lor. Deși, geografic și etnic, volumul acoperă un spectru larg de personalități, preponderent ruși (P. Florenski, S. Bulgakov, N. Berdiaev, G. Florovski, V. Losski, A. Schmemmann, S. Saharov ș.a.), dar și greci (I. Zizioulas, I. Romanides, Ch. Yannaras, I. Foundoulis ș.a.) sau un român (D. Stăniloae), un sârb (I. Popovici), și câțiva convertiți (Ph. Sherrard, E. Behr-Sigel, O. Clément, K. Ware ș.a.), unii dintre ei clerici, dar, interesant, cei mai mulți laici, el este departe de a fi exhaustiv. Era, firește, loc și pentru alte nume. Mai mult, fiecare autor analizat ar fi putut constitui subiectul unui volum de sine stătător. Aici se vede neajunsul unui astfel de demers, însă el păstrează caracterul unei introduceri iar pentru un public larg își dovedește, neîndoiește, utilitatea.

E dificil de sintetizat investigația realizată de părintele Louth într-un volum atât de eterogen, dar în urma lecturii lui, în chip deloc surprinzător, se pot stabili abordări comune și paralele între modurile de gândire ale autorilor analizați și prezentați oarecum diacronic. Un moment cheie în parcursul Ortodoxiei către modernitate, prin reevaluarea izvoarelor dar și prin articularea unei viziuni vii despre cunoașterea lui Dumnezeu, îl constituie, în opinia autorului nostru, publicarea în 1782 la Veneția, de către Sf. Nicodim Aghioritul, a *Filocaliei*. Ea va deveni sursă de inspirație pentru teologi importanți, dacă e să ne referim la mișcarea slavofilă din Rusia sfârșitului de secol XIX – prin contactul acestora cu mănăstirea Optina și colecția de scrieri *Dobrotoliubie*, versiunea slavonă a *Filocaliei* – dar mai ales la teologi precum Dumitru Stăniloae – traducătorul ei în românește, într-un concept unic și prin extensie și prin mulțimea comentariilor care însoțesc traducerea, ele însele o sursă de teologie – sau Philip Sherrard și mai ales mitropolitul Kallistos Ware, traducătorii ei în limba engleză, autori cărora munca de traducere le-a influențat decisiv concepțiile.

O idee recurentă în acest volum este apelul la Părinți, în sensul întoarcerii la scrierile lor, la modul lor de teologhisire, la viziunea lor vie despre Dumnezeu, ca un imbold spre creativitate și nu ca simplu recurs la imitație sau ca o nostalgie a epocii primare. Întoarcerea la Părinți a fost percepută și ca o fațetă a renașterii filocalice, iar familiarizarea teologilor contemporani cu universul Părinților a survenit nu doar prin lectură ci și prin efortul anevoios de traducere. În acest apel la Părinți, Georges Florovski întrezărea înnoirea teologiei și viitorul ei. „Sinteza neopatristică” este conceptul propus de Florovski pentru revigorarea teologiei ortodoxe, în antiteză cu captivitatea ei babilonică (după un termen preluat de la Luther) sau cu pseudomorfoza ei (cu un termen împrumutat de la O. Spengler), prin care teologul rus sancționa influența apuseană asupra gândirii ortodoxe, în speță ruse, evidentă de pildă în operele, calchiate după categorii latine, ale Sfântului Petru Movilă sau în diverse manuale de dogmatică. Aceeași „sinteza” era după Florovski și antidotul în fața influențelor idealismului german (prin Hegel și Schelling) observată la slavofili ruși și, prin ei, la teologi precum Soloviev, Florenski sau Bulgakov, unde controversata idee a Sofiei a făcut carieră. Învățătura despre Sofia va fi sancționată ca derapaj teologic de Sinodul Bisericii Ruse, iar Părintele Louth analizează acest subiect în paginile cărții, precum și implicarea lui Losski sau a lui Florovski în această dispută. În orice caz, „sinteza neopatristică” este, în opinia autorului, punctul forte și turnura teologiei ortodoxe contemporane, iar acest lucru este evident în opera mai multor gânditori ortodocși ai secolului trecut, dacă e să-i amintim și pe D. Stăniloae, V. Losski, J. Meyendorff, I. Popovici, K. Ware și mulți alții. În conformitate cu Myrrha Lot-Borodine, lumea Părinților este „o sursă vitală de intuiție duhovnicească și teologică” (p. 192). Gândirea lor ne remodelează viziunea despre credință, iar prin latura practică a vieții spirituale, relevantă mai ales în scrierile ascetice, omul găsește calea spre împlinire.

Confruntată cu filosofia și cultura apuseană, teologia ortodoxă, grație mai ales diasporei ruse, își va dezvălui comorile ascunse, la acest fapt contribuind atât scrieri epocale (dacă e să ne gândim la tratatul *Essai sur la théologie mystique de l'Église d'Orient* al lui Losski scris în 1944), cât și unele colocvii în care teologi ortodocși vor intra dialog cu gânditori reprezentativi ai culturii europene. De altfel, influența pozitivă a culturii europene este lesne sesizabilă în operele unor teologi ca Berdiaev, Evdokimov, Stăniloae, Olivier Clément și nu numai. E interesant însă de observat câtă atenție acordă unii dintre ei lui Dostoievski. Fie că vorbim de Berdiaev, fie de Bulgakov sau Evdokimov, toți au fost fascinați de romancierul rus, socotit un explorator al condiției umane, al problemei răului, și profetul unel creștinism reînnoit din confruntarea cu ateismul.

Au existat și teologi preocupați de teme majore ale spiritualității ortodoxe, de ascetică și mistică, sau de problema isihismului. V. Losski va impresiona publicul apusean prin celebrul său eseu despre teologia mistică a Bisericii de Răsărit, readucând în actualitate perspectiva patristică asupra hristologiei, pnevmatologiei, eclesiologiei sau eshatologiei, precum și noțiuni fun-

damentale ale doctrinei ortodoxe precum apofatismul, energiile dumnezeiești, lumina necreată sau noțiunea de theosis. J. Meyendorff, D. Stăniloae și V. Krivoșein îl vor descoperi pe Sfântul Grigorie Palama, atât de contestat odinioară în Occident, traducându-l din greacă și reliefând rolul său major în controversa isihastă prin clarificarea distincției dintre esență și energii și accentul pus pe rugăciunea lui Iisus și transfigurarea trupului în efortul ascetic. Discipolii lui Meyendorff în Grecia – P. Christou, G. Mantzaridis, N. Matsoukas și P. Nellas –, vor merge mai departe în revalorizarea palamismului. Însă teme precum îndumnezeirea omului, teologia apofatică, rugăciunea inimii sau noțiunea de sfințenie fac obiectul unor scrieri semnate și de M. Lot-Borodine, Ch. Yannaras, E. Behr-Sigel și mai ales Kallistos Ware. Sunt teme predilecte monahismului răsăritean pentru care teologii ortodocși au manifestat un interes sporit. Evdokimov avansa chiar ideea unui monahism interiorizat, ca alternativă la constrângerile exterioare cauzate de factorul politic sau de extinderea secularismului.

Andrew Louth observă în carte locul pe care unii teologi îl acordă în scrierile lor experienței liturgice. Cultul liturgic îi nutrea lui Bulgakov reflecția teologică. El scria nu „despre Liturghie ci din Liturghie”. Pentru Zizioulas omul este o ființă eclesială, iar lumea, în opinia lui Schmemmann, este suportul material pentru o euharistie atotcuprinzătoare, realizabilă prin cultul Bisericii. De altfel, Schmemmann se va evidenția prin preocupările sale liturgice, în consonanță cu amplele cercetări în domeniu realizate de teologii apuseni. I. Foundoulis și V. Gondikakis, spune părintele Louth, își vor hrăni reflecțiile tot din sfera liturgică, cel din urmă aducând însă un necesar corectiv teologului ruso-american prin reliefarea profunde spiritualități athonite, unde liturgicul și misticul nu sunt în tensiune, ca la Schmemmann, ci coexistă armonios. E amintită în treacăt și eclesiologia euharistică și artizanii acestei sintagme: N. Afanasiev și I. Zizioulas. Liturghia nu ar putea fi înțeleasă deplin în afara icoanei, realitate cu adevărat redescoperită în secolul XX prin aportul lui Florenski, L. Uspenski și mai ales Evdokimov – care e îndreptățit să vorbească de o teologie a frumuseții.

Un concept cheie vehiculat de majoritatea autorilor incluși în antologia lui Andrew Louth îl reprezintă persoana, evaluat din perspectivă deopotrivă trinitară și antropologică. O idee majoră frecventată adesea în gândirea rusă. Pentru Berdiaev, persoana presupune comuniunea și libertatea, individul exprimă necesitatea și constrângerile, în vreme ce pentru Iustin Popovici persoana e cheia Ortodoxiei. Tot despre persoană vor scrie pe larg Zizioulas, Yannaras, O. Clément și, mai ales, dintr-o perspectivă ascetică, arhimandritul Sofronie Saharov.

Un subiect asupra căruia teologii contemporani au manifestat un dezacord de vederi îl constituie ecumenismul. Pe de o parte unii s-au dedicat dialogului și acestei cauze, cu un optimism salutar – Florovski a activat zeci de ani în organisme internaționale, ca o voce autorizată a Ortodoxiei, în timp ce E. Behr-Sigel îl considera nu o problemă ci „o dimensiune a oricărei teologii” – pe de altă parte alții l-au contestat vehement – dacă e să îl amintim pe Cuv. Iustin Popovici. Acest antiecumenism mergea în tandem cu o atitudine antioccidentală, cultivată mai ales în tradițiile ortodoxe din blocul comunist, dar practică și de teologi din lumea liberă (C. Yannaras). Louth conchide: „antioccidentalismul unei bune părți din teologia ortodoxă este automutilant” (p. 488). Subiecte ca problema răului, rolul femeii în Biserică, comunismul, nevoile apropiate ca exercițiu ascetic, chenoza și multe altele se regăsesc de asemenea în vastul tablou tematic al gândirii ortodoxe contemporane.

Fără a pretinde epuizarea subiectului, părintele Louth izbutește totuși să realizeze o panoramă concludentă asupra teologiei ortodoxe contemporane. Generațiile următoare de teologi pot găsi în orizontul de gândire al acestor antecesori un stimulent creator în fața provocărilor care vor veni.

Tinerii și democratizarea României (I)

Prof. dr. Mircea Gelu Buta

În urma unirii provinciilor românești, Basarabia, Bucovina, Transilvania și Banatul, în anul 1918, Regatul României și-a modificat statutul geopolitic în Europa, transformându-se dintr-o țară mică în una de mărime medie cu suprafața de 295.049 km², ocupând locul zece în Europa. Covârșitoarea majoritate a populației României se ocupa cu agricultura, în timp ce în industrie lucrau mai puțin de 10 % din totalul acesteia. În luna noiembrie 1919 au avut loc primele alegeri generale pe baza votului universal din istoria României, în urma cărora cetățenii au ales un singur parlament. Primul președinte al Consiliului de Miniștrii, ardeleanul Alexandru Vaida Voevod, a depus jurământul în ziua de 1 decembrie 1919, când se împlinea exact un an de la unirea Transilvaniei cu România. Intrarea în drepturi a Parlamentului din care făceau parte fruntași ai întregului spațiu românesc a dus la desființarea organelor administrative provinciale, respectiv Consiliul Dirigent din Transilvania, Secretariatele din Bucovina și Directoratele din Basarabia.¹

Comentând aceste lucruri, un bun cunoscător al istoriei române, profesorul R. W. Seton Watson, de la Universitatea din Londra nota: „Războiul a adus pentru România trei schimbări fundamentale: unitatea națională, reforma agrară și sufragiul universal. Dintre acestea prima a ridicat România de la o putere mică la una de rangul al doilea în Europa, urmând imediat după Polonia și Italia; a doua, satisfăcând foamea de pământ a țărănilor, a înlăturat orice pericol al unei revoluții din jos și a imunizat România contra bolșevismului, cu toată apropierea ei de Rusia; a treia, a înzestrat națiunea cu mijloacele unei autoexprimări democratice. Dar un vot electoral este de foarte mic folos până ce alegătorii nu și-au câștigat experiența politică necesară”².

După câțiva ani de la Marea Unire, tinerii intelectuali au dat semnalul de „schimbare la față a României”. Pentru ei ceasul solemn „al națiunii îl reprezenta metamorfoza întregului stil de viață”. În caz contrar, apreciau că mediocritatea și izolarea vor duce implacabil la o ratare care va înspăimânta lumea.³

Dacă până atunci reperul acestor tineri era Nicolae Iorga, în sensul mesianismului național, care din fericire fusese împlinit, persoana cea mai influentă în rândul lor a devenit profesorul de

¹ Academia Română, *Istoria românilor*, (1918-1940, VIII), Coordonator Ioan Scurtu, Ed. Enciclopedică, București 2003, pp. 31-37.

² Ioan Lupaș, *Istoria Unirii românilor*, Ed. Basilica, București, 2018, p. 469.

³ Emil Cioran, *Schimbarea la față a României*, Ed. Humanitas, București, 2001, p. 39.

filozofie Nae Ionescu, născut în anul 1890, care predica convingător libertatea, autenticitatea și îndrăzneala creatoare. Era un om foarte interesant, extrem de controversat, de viu, câtă vreme Mircea Eliade, Constantin Noica, Mircea Vulcănescu, Emil Cioran, Octav Onicescu, ș.a. au fost ucenicii lui. Un om care avea școală de Europa Centrală, cu doctoratul luat la Munchen.

Din schițele de portret pe care le-am citit, Nae Ionescu apare ca o forță spirituală, lipsit de consistență fizică, un fenomen... „siluetă fină. Bine proporționat, îmbrăcat la cel mai bun croitor, cu umeri lași, pasul mândru și hotărât, cu mișcări iuți ca flacăra, dar sobre și chibzuite. Atitudinea destul de aspră a gânditorului a celui deprins să trăiască cufundat în taina universului lăuntric. Părul negru, stufoș, striat cu fire argintii; fruntea frământată de belșugul vieții interioare și de intensitatea fanatică a credinței sale... Un glas dureros, îndoliat, dezvăluind o tristețe tainică, fără leac-iar vorba cutezătoare, aprigă, pusă în slujba unui spirit dominator și a unei inteligențe scăpărătoare. Privirea albastră, uneori adâncă, ageră, nelămurită, ca cerul pe-nserate, alteori precisă, oglinzind fără greș un suflet năpraznic, bine disciplinat, desprins de sine însuși, dar chinuit de problemele salvării, halucinat de regulile cele mai înalte ale spiritului, de ideea Absolutului. Ireductibil în credința sa, față de dogma și cultul ortodox. Creștin grav, creștin deznădăjduit, totuși, iluminat de credință...”⁴. Evocarea pomenită aparține Maruca Enescu, una dintre cele mai excentrice prezențe feminine din viața mondenă a începutului de veac XX.

Nae Ionescu era foarte curtat de femei: una și-a dat foc; Maruca și-a turnat acid pe față atunci când aflase că „filosoful Nae” avea o legătură cu pianista Cella Delavrancea; o scriitoare, poetă suedeză s-a aruncat pe fereastră... Pentru unele din ele Nae Ionescu și-a părăsit casa, pentru altele și-a frânt rosturi și veleități. Un fapt aparte însă straniu, nu s-a despărțit niciodată „în chip legiuit”, de singura femeie care i-a fost soție, Elena Margareta Fotino cu care se căsătorise în anul 1915, chiar dacă lumește n-a mai vrut să știe de ea.⁵

Nae Ionescu a fost un personaj într-adevăr atipic. Când Carol al II-lea, ca să se recompenseze într-un fel față de el, pentru că susținuse întoarcerea principelui în țară, i-a propus să îl pună director la Siguranță, acesta i-a răspuns: „Maestate, ce e aceea siguranță? E ceva sigur pe lumea asta?”⁶. Au renunțat să-l pună, iar în locul lui a fost numit un profesor universitar, Victor Cădere. Comentând întâmplarea, Nae Ionescu se va confesa cătorva apropiați: „Auzi, măi, ce nebuni! Eu stau aici și vorbesc depre ingeri și ei îmi propun să mă facă șeful Siguranței! Cum de nu-și dau seama de primejdia la care se expun?”⁷.

⁴ Dan Ciachir, *Gânduri despre Nae Ionescu*, Ed. Litera Ortodoxă, 2010, p. 22.

⁵ Mircea Vulcănescu, *Nae Ionescu, așa cum l-am cunoscut*, Ed. Eikon, Cluj-Napoca, 2009, p. 114.

⁶ Ibidem, pp. 63;64.

⁷ Ibidem p. 63.

Unui prieten comun, care îi reproșa că nu sa făcut ministru, Nae Ionescu îi va preciza: „Nu înseamnă nimic, măi, să fi ministru. Cine n-a fost ministru în țara asta? Totul e să poți să fi ministru. Și asta nu o pot mulți din cei care o merită”⁸.

Libertatea pe care o propunea Nae Ionescu tinerilor, însemna desprindere de autorități, de valorile aparent așezate pentru totdeauna⁹. În conferințe, spre deliciul tinerilor, își bătea joc de sisteme și filozofii, condiderându-le nefolositoare prin lipsa soluțiilor. Pe filozoful științific îl asemuia cu un băcan care vinde brânză altuia. De aceea îi îndemna pe tineri să fie originali, să plece de la ei nu de la altul¹⁰.

În epocă, dorința tinerilor de a schimba România avea, pe lângă determinarea ideologică și motive mai terestre. Cei mai mulți intelectuali aveau slujbe modeste, prost retribuite și prea puțin asortate cu nemărginitele lor proiecte, simțindu-se nedreptățiți, marginalizați. Rupând-o cu timiditatea, stingheriala și umilința, tipice scriitorului, intelectualului sau artistului român confruntat cu puterea politică sau cu ceea a blazonului, Nae Ionescu, i-a învățat pe aceștia că nu se poate face cultură fără o condiție materială decentă, sau mai pe românește fără bani. Se dorea o distanțare de „Bolta rece și de mizeria în care trăiseră Caragiale, Eminescu sau Creangă”, și este imperios să amintim legătura filosofului cu magnații Aristide Blank, Nicolae Malaxa ori cu cel dintâi proprietar al ziarului Cuvântul, industriașul Titus Enacovici.

Democrația și Naționalismul au fost curentele principale, ale dezbaterii politice românești din anii '30 ai secolului trecut. Elita românească, politică și intelectuală avea orientare spre dreapta, iar regimul comunist a făcut ca prin contrast perioada interbelică să pară mai democrată decât a fost în realitate.

Nici în România și nici în alte țări comunizate de religia ortodoxă nu au ieșit mari teoreticieni de stânga, pentru că aceste popoare își au unitatea în Biserică și nicidecum în doctrine politice. De altfel, ideologiile nu reprezintă o componentă esențială a omului, ele apar odată cu revoluțiile și dispar așa cum au venit. Să ne reamintim de lagărele și închisorile comuniste, unde oameni de etnie și orientări politice diferite, în fața suferinței comune, și-au depășit apartenența și au existat nenumărate cazuri în care un român a îngrijit un sas, un ungur sau un evreu ori invers. Aceasta mi se pare normalitatea. La fel cred că ar trebui să fie și în cazul ecumenismului, despre care se discută atât de mult: să nu dușmănești pe cineva că e catolic sau protestant, putem discuta în contradictoriu, dar să prețuim omenește oamenii înseamnă mai mult decât confesiunile și ideologiile.

⁸ Ibidem, p. 160.

⁹ Arșavir Aterian, *Jurnal*, Ed. Humanitas, București, 2008, p. 113.

¹⁰ Ibidem 111.

Redescoperirea Modelului

Pr. Dr. Cristian Muntean

Înmăresc de mai bine de treizeci de ani „modelul” părintelui Ioan, în complexitatea lui, fie că vorbesc de aparițiile editoriale legate de domeniul universitar de cercetare, care îmi este și mie comun, fie că mă opresc la poezia lui, ce a debutat inspirat cu volumul „Ecouri în Babel” (ed. Limes, 2000), printre celelalte cărți de exegeză teologică: „Mesianism și Apocalipsă în scrierile de la Qumran” (1999) și „Qumran și Mariotis - două sinteze ascetice - locuri ale îmbogățirii duhovnicești” (2000). Șirul ar putea continua cu celelalte apariții la fel de inspirate, dintre care amintim doar cele două de dialoguri: „Israel. Întoarcerea acasă”, amplu interviu legat de semnificația Locurilor Sfinte în relație cu cercetătorul biblic, cu iz autobiografic, și celălalt dialog: „A învăța să trăiești veșnicia”, un taifas veritabil cu un interlocutor pe măsură, eruditul profesor Sandu Frunză.

Constantin Cubleșan, în prefața generoasă pe care i-o face părintelui la volumul anterior de eseuri teologice: „Scara Cuvântului” (2017), scria despre predica de azi că a devenit „o frumoasă eseistică prin care se fac trimiteri la diverse opere de artă sau literatură... o formulă de elevație spirituală în total” (p. 6).

În această categorie se înscriu eseurile părintelui Ioan depășind, cum bine sesiza Ovidiu Pecican în prefața la eseurile: „Model, chip, sens” (2017), arealul teologic,

într-o concepție ortodoxă ce asimilează straturi culturale diverse, centrate pe cunoașterea limbilor greacă și slavonă, dar mai ales ebraică.

Ioan Chirilă, ilustrul profesor universitar de Vechiul Testament, ne oferă în cel de-al doilea volum de exegeză teologică la pericope evanghelice de peste an, într-un stil „elegant și simplu”, dar în aceeași măsură inspirat și profund, o mostră personală de „a trăi veșnicia”. Aceasta a fost și a rămas preocuparea lui de viață, pe care a transmis-o în cele mai diverse și neașteptate moduri ucenicilor, care au avut răbdare să-i stea în preajmă de-a lungul anilor și celor ce se bucură de sfaturile sale.

Părintele Ioan explică necesitatea acestor exegeze într-un limbaj cât se poate de potrivit: „Cuvintele Evangheliei sunt adresate întregii făpturi, ele au suscit interpretări variate și multe dispute privitoare la contextul rostirii și la obiectivul lor. De aceea noi, în meditațiile vespérale (îndeosebi), ne-am oprit asupra lor cu gândul de a aduce spre cei de azi forța lor pedagogic duhovnicească, pentru ca, înțelegându-le, să începem să le întrupăm, iar, întrupându-le, să ajungem la unitatea în cuvânt cu Hristos, ca apoi să trecem la împlinirea lor în viața fiecăruia, adică la actul de unire în acțiune cu El”.

De aceea Mircea Muthu, în prefața pe care o face volumului de față, accentuează „cadența de poem”, „fiorul poetic”, care traversează „rostirile” părintelui în fața unei audiențe devenite participative. Pe acest traseu ascendent și acompaniat de inflexiunea lirică, cel al regăsirii de sine și implicit, al (auto) desăvârșirii harnice, spune domnul Muthu, „teoreticul”

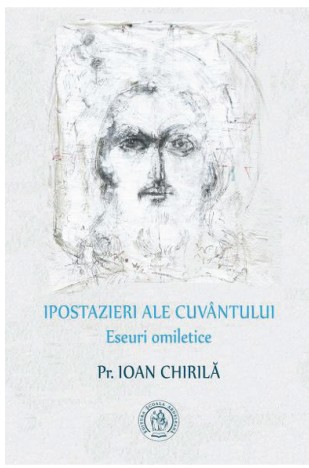
devine „practic”, este ortopraxia înțeleasă ca funcție de „etalonul dreptății, care este Logos”.

Acesta este și rostul eseurilor de față, de a pătrunde în înțelesurile evanghelice și a redescoperi Modelul în forma „chipului”. Pentru părintele Ioan, chipul e totalitatea arățărilor noastre realizate către lume și către cer, este „un nucce” care nu poate fi epuizat într-o definiție, ci doar înțeles din trăire și arătat, precum mărturisirile exegetice din această carte.

Exemplele ar fi nenumărate dar aș alege o mostră de interpretare care ar fi revelatoare „stilului” de exegeză practicat de autor. Într-un eseu la Duminica Tomii părintele vorbește despre „șabloanele, automatisme de gândire” care ne guvernează înțelegerea apostolului Toma și nu numai. El ne propune să-l vedem pe Toma nu din perspectiva necredinciosului, ci din cea a fidelului mânat de o gelozie sfântă. Și explică mai departe exclamația apostolului când L-a văzut pe Mesia: „Adonai Eli!” (Domnul meu și Dumnezeu meu). Părintele explică mai departe că „Adonai” era formulă de substituție a tetragramei, și atunci putem citi în alți termeni această mărturisire de credință profundă: Iahve Elohim - Dumnezeu Cel iubitor - De obicei tetragrama este legată de ideea de iubire - Dumnezeu Cel făcător.

Mai înainte de a face trebuie să iubești, spune părintele, iar atunci când iubești învâlu, îmbraci, pui în esența lucrului tău ceea ce verticalizează, ceea ce unește cu veșnicia, pui în esența lucrului tău, ca și coloană vertebrală a fapturii tale, esența învierii, adică pecetea lui Hristos Cel Înviat.

Citatele din Sfânta Scriptură și Sfinții Părinți își găsesc locul firesc într-o hermeneutică impecabilă ce configurează imaginea dascălului de vocație ce înțelege și transmite și de la amvon educația ca formă de mărturisire a Împărăției prin redescoperirea Modelului.

Pr. Ioan Chirilă, *Ipostazieri ale Cuvântului - Eseuri omiletice*, Editura Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2020, 246 p.

Activități ale Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca (februarie 2022)

Se emnalăm apariții editoriale:

- Pr. prof. dr. Viorel Ioniță (coord.), Pr. prof. dr. Daniel Benga, Pr. prof. dr. Nicolae Chifâr, Pr. prof. dr. Gabriel-Viorel Gârdan, Pr. prof. dr. Ioan Vasile Leb, Pr. prof. dr. Constantin Pătuleanu, *Istoria bisericească universală*, vol. II, Ed. Basicalia, București, 2021.

- Pr. lect. univ. dr. Răzvan Perșa, *Natura canoanelor și principiile de interpretare a lor în dreptul canonic ortodox al secolelor XIX-XX*, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2021.

În data de 3 februarie 2022, în cadrul Școlii Doctorale de Teologie „Isidor Todoran” a Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, a avut loc susținerea publică a tezei de abilitare: *Interpretarea textelor vechi-testamentare în tradiția răsăritean-ortodoxă* a Lect. univ. dr. Stelian Pașca-Tușa.

Comisia de abilitare a fost formată din: Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, Pr. prof. univ. dr. Daniel Buda (Facultatea de Teologie Ortodoxă „Andrei Șaguna”, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu), Pr. prof. univ. dr. Constantin Preda (Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul”, Universitatea din București), Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă

În data de 3 februarie 2022 au avut loc concursuri pentru ocuparea a două posturi didactice:

- conferențiar universitar la disciplinele: *Studiul Noului Testament I, II, IV; Exegeza Noului Testament*. S-a înscris și a promovat examenul: Arhid. lect. univ. dr. Nicolae-Olimpiu Benea, care în cadrul concursului a susținut prelegerea cu titlul: *Teologia Epistolei către Coloseni*. Comisia de concurs a fost formată din: Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, decanul facultății, Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană, Pr. prof. univ. dr. Constantin Preda (Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul”, Universitatea din București), Pr. conf. univ. dr. Marian Vild (Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul”, Universitatea din București), și Pr. conf. univ. dr. Constantin Jinga (Facultatea de Litere, Istorie și Teologie, Universitatea de Vest din Timișoara),

- lector universitar la disciplinele: *Teologie liturgică I, II; Mistagogie liturgică și iconografie; Practică liturgică*. S-a înscris și a promovat examenul: Arhim. dr. Simeon (Ștefan) Pinte, eclesiarhul Catedralei Mitropolitane, care în cadrul concursului a susținut prelegerea cu titlul: *Celebrarea liturgică, iconografia și Teologia Praznicului Sfințelor Paști*. Comisia de concurs a fost formată din: Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, decanul facultății, Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, Pr. prof. univ. dr. Viorel Sava (Facultatea de Teologie Ortodoxă „Dimitru Stăniloae”, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași), Conf. univ. dr. Claudia-Cosmina Trif și Șef de lucrări dr. Cristian-Cezar Login (Facultatea de Medicină, Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu” din Cluj-Napoca).

Vineri, 4 februarie 2022, s-a desfășurat în sistem on line, colocviul pentru obținerea gradului didactic I la specializarea Religie ortodoxă, seria 2022-2024. Au participat 13 profesori din învățământul preuniversitar, din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, Episcopia Maramureșului și Sătmarului, Episcopia Sălajului, Arhiepiscopia Iașilor, Arhiepiscopia Alba Iuliei, Arhiepiscopia Sucevei și Rădăuților și Arhiepiscopia Tomisului. Aceștia vor pregăti lucrările metodico-științifice sub îndrumarea cadrelor didactice de la Facultatea de Teologie Ortodoxă și de la Facultatea de Psihologie și Științele Educației din cadrul Universității „Babeș-Bolyai”.

Din comisia constituită pentru colocviu au făcut parte: Pr. lect. univ. dr. Liviu Vidican-Manci (președinte) și Conf. univ. dr. Vasile Timiș.

Sâmbătă, 5 februarie 2022, s-au desfășurat, în Aula Magna a Facultății de Teologie Ortodoxă, lucrările Adunării eparhiale a Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, sub președinția IPS Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, precedate de slujba de Te Deum săvârșită în paraclisul cu hramul „Sf. Ierarh Nicolae” de PS Părinte Episcop-vicar conf. univ. dr. Benedict Bistrițeanul. La finalul slujbei, Înaltpreasfințitul Părinte Andrei i-a oferit rectorului Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, Prof. univ. dr. Daniel David, Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” pentru mireni, în semn de apreciere și recunoștință, pentru activitatea de înaltă ținută academică și pentru implicarea activă în viața comunității

și a Bisericii - prin Facultatea de Teologie Ortodoxă.

Au participat: Prof. univ. dr. Daniel David (invitat), Prof. univ. dr. Ioan Bolovan, director al Institutului de Istorie „George Bariț” din Cluj-Napoca (membru mirean), Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă (membri clerici), Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, Prof. univ. dr. Mircea-Gelu Buta, Pr. conf. univ. dr. Ioan Bizău, Pr. lect. univ. dr. Liviu Vidican-Manci și Pr. lect. univ. dr. Răzvan Perșa.

Marți, 8 februarie 2022, Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia a participat la inspecția pentru obținerea gradului didactic I de către Pr. prof. Ioan Alexandru Onofrei de la Centrul Școlar de Educație Incluzivă din Suceava. A rostit o alocuțiune și a prezentat o perspectivă evaluativă asupra lucrării alcătuite de candidat.

Duminică, 13 februarie 2022, P. S. Conf. univ. dr. Benedict Bistrițeanul a slujit Sfânta Liturghie într-un sobor de preoți profesori, la Paraclisul Facultății de Teologie Ortodoxă. Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia a rostit, la final, o alocuțiune cu prilejul zilei de naștere a Preasfințitului.

În zilele de 15 și 16 februarie 2022, Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă a participat la Reședința Patriarhală, la ședințele anuale ale Consiliului Național Bisericesc și Adunării Naționale Bisericești, în calitate de membru al acestor organisme.

În zilele de 15 și 16 februarie 2022, s-a desfășurat la sediul Protopopiatului Onești, județul Bacău, Simpozionul internațional Taina Omului - firescul Rugăciunii. Experiența isihastă în mileniul III, organizat de Arhiepiscopia Romanului și Bacăului prin Protopopiatul Onești, în parteneriat cu mai multe instituții din țară, în contextul Anului omagial al rugăciunii în viața Bisericii și a creștinului și Anului comemorativ al sfinților isihăști Simeon Noul Teolog, Grigorie Palama și Paisie de la Neamț.

Pr. lect. univ. dr. Paul Siladi a susținut comunicarea: *Maximalismul creștin în Imnul 27 al Sfântului Simeon Noul Teolog*.

Luni, 21 februarie 2022, Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia a participat la ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial cu protopopii din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, în sala de Consiliu a Centrului Mitropolitan.

În perioada 22-24 februarie 2022 a avut loc, în sistem on line, conferința anuală a Central and Eastern European Association for Mission Studies (CEEAMS), cu tema: *Mission Online-Offline: Divergence, Ambivalence and Renewal*.

Facultatea noastră a fost reprezentată de cadre didactice și studenți-doctoranzi care au susținut comunicări:

- P. S. conf. univ. dr. Benedict Vesa Bistrițeanul: *'Onlineoffline' Missionary Paradigm: The Challenge of Redefining the Profile of the 'Contemporary Church' with Reference to the Romanian Reality - Keynote Lecture*,

- Pr. lect. univ. dr. Liviu Vidican-Manci: *Orthodox Monasticism and Online Preaching*,

- Pr. drd. Marcel Șamșodan: *Pandemic and Liturgy: Alexander Schmemmann's Sacramental Theology and its Relevance in Pandemic Times*,

- Pr. drd. Ovidiu Bucșe: *Limits of Unlimitedness*.

Joi, 24 februarie 2022, în cadrul Școlii Doctorale de Teologie „Isidor Todoran” a Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, a fost susținută public, în sistem on line, teza de doctorat: *Internetul și rețelele de socializare online ca provocări actuale pentru morală creștină*, a d-lui GABOR Bogdan-Viorel elaborată sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Ștefan Iloaie, la specializarea Morală creștină.

În seara zilei de 24 februarie 2022, a avut loc lansarea cărților: *Poeme din exil, Decojind ceapa în așteptarea Răsăritului și Ca o zi de duminică. Dialog epistolar* semnate de Pr. prof. dr. Cristian Muntean (Seminarul Teologic Ortodox „Dimitru Stăniloae” Brașov). Au vorbit: Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă, Pr. lect. univ. dr. Liviu Vidican-Manci, dr. Mircea-Gheorghe Abrudan. Moderator a fost Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia.

În perioada 29 ianuarie - 20 februarie 2022 la sediul facultății au putut fi vizitate expozițiile: *Ipostaze iconografice* - dedicată Sf. Trei Ierarhi (în spațiul expozițional Erminea) și *In memoriam Bartolomeu Anania* (în spațiul expozițional Imago).

Dr. Dacian But-Căpușan

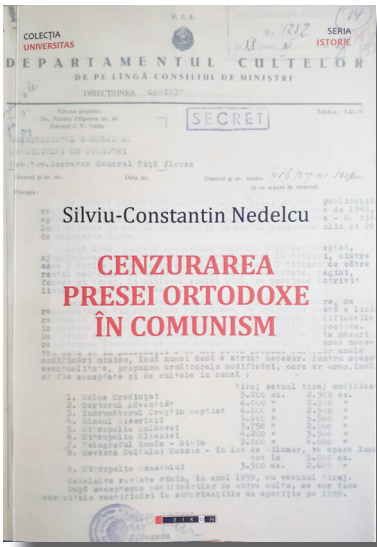
„Sacrificiul”

Elena Pârnu

inge. Ninge cu fulgi mari și moi, ca odinioară, în copilărie. Cerul e acoperit de nori gri, o ceață acoperă orașul, iar câteva lumini de pe Gruia, marchează punctele de reper ale liniei orizontului... Nu e frig, dar atmosfera este totuși apăsătoare. Poate că pregătirile de război ale unor mari puteri, alianțele ce se anunță și se modifică de la o zi la alta, produc griji, dar o și mai mare derută. Românul, de-a lungul istoriei noastre milenare, a fost sacrificat mereu în lupta pentru putere, a executat doar ceea ce i se cerea, nimeni nu l-a întrebat ce dorește, și tot istoria l-a determinat să nu mai pună prea multe întrebări. A realizat singur că sacrificiul înseamnă jertfă, privațiuni... A fost și este blestemul nostru ca popor, chiar dacă am scris o istorie ce ne poate marca marea, iar sărbătorile naționale certifică și ele momentele istorice mai importante și dragi nouă. Și totuși, începem cu sacrificiul, cu lupta pentru putere, pentru a ajunge apoi la „interesul național”.

Pătimirile românilor și-au găsit locul în numeroasele lucrări de istorie și literatură, dar, din păcate, puțini le mai învață, ba și mai puțini știu de ele. Și, totuși, sacrificiul înseamnă și nădejde, speranță, iar speranța vine de sus, de la Dumnezeu, „stăpânul absolut”. Să ridicăm privirea și ruga noastră spre orizonturi înalte, să nădăjduim în ajutorul Bunului Dumnezeu, și să sperăm, să credem în el. Emil Cioran, în lucrarea „Schimbarea la față a României”, Humanitas, București 1990, deși se referea la alt moment istoric (1918) făcea o observație valabilă și astăzi: „România are un sens întrucât o începem. Trebuie s-o creăm launtric, pentru a putea renaște în ea. Plăsmuirea acestei țări să ne fie singura obsesie”. Desigur, reintrarea în normalitate este foarte grea, răul este mai puternic și, totuși, „Unirea” face „Puterea”, deși cere sacrificii, și, de fiecare dată, începem cu „speranța victoriei”. Românii nu s-au temut niciodată nici de trădare, nici de sacrificiu, pentru că au fost puternici ca neam, dar, mai ales, au conștientizat și au crezut în puterea „rugăciunii” ce ne ajută să ne reinventăm spiritual, să izbândim, așa cum am făcut-o de fiecare dată, când ni se părea totul pierdut. Și tot Emil Cioran, în lucrarea citată, sublinia rolul elementului religios: „Există totuși un moment dinamic și hotărâtor, care face din fenomenul religios al unui popor o adevărată forță vitală și care este singurul în măsură a-i ridica decisiv nivelul istoric” (p. 77). O adevărată evadare, o disperare cu profunde rezonanțe sufletești a cuprins pe cei ce au hotărât să plece, să părăsească țara din motive diverse, de ei știute, dar revenind la fiecare sărbătoare acasă, aici unde îi cheamă datinile pământului strămoșesc. Este sacrificiul, jertfa lor adusă țarinei din care s-au ridicat mănăstiri, precum și speranțe. Sunt primiți credincioșii pentru rugăciune, pentru cererile și doleanțele lor, pentru ajutorul sufletesc primit de fiecare dată la ruga înălțată. „Sacrificiul”, invocat mereu, va rămâne neșters din memoria noastră, ne dă putere să ne revigorăm și să ne canalizăm energiile pentru victoria binelui, a forței vitale a națiunii noastre, a speranței. Doamne Ajută!

SILVIU-CONSTANTIN NEDELCU, *Cenzurarea presei ortodoxe în comunism*, cuvânt începător de Marian Petcu, Editura Eikon, București, 2019, 278 p.

La începutul anului 2022 se împlinesc 160 de ani de la înființarea Ministerului Cultelor în subordinea guvernului român de la București, constituit odată cu unificarea administrativă a

Principatelor Unite ale Moldovei și Țării Românești sub denumirea de „Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice”. Noua instituție românească, inspirată de organisme politico-administrative similare din Europa Occidentală și Centrală, a avut rolul de a gestiona raporturile dintre statul român și cultele religioase oficial recunoscute. În cei 160 de ani scurși din februarie 1862, instituția a purtat denumiri diferite în funcție de viziunea politică a epocii și de regimurile succedate la conducerea țării, fiind comasat de cele mai multe ori cu artele și cultura. În timpul regimului comunist a fost retrogradat de la statutul de minister la cel de Departament al Cultelor, funcționând pe lângă „Consiliul de Miniștri” al Republicii.

Foarte puțină lume știe însă că între competențele Departamentului Cultelor s-a aflat și cenzura instituțională a presei religioase din România, exercitată împreună cu Direcția Generală a Presei și a Tipăriturilor. Tema cenzurii presei în comunism nu

este nouă, fiind discutată în ultimele trei decenii, însă segmentul cenzurii presei religioase și în mod deosebit a celei ortodoxe s-a aflat doar marginal în atenția istoriografiei presei. Această lacună l-a determinat pe tânărul teolog Silviu-Constantin Nedelcu (n. 1987), actualmente bibliotecar la Biblioteca Academiei Române din București, să inițieze și să deruleze un proiect de cercetare doctorală în biblioteconomie (2013-2018), în cadrul Facultății de Litere a Universității din București, cu tema „Revista Glasul Bisericii: studiu critic și bibliografic”, în a cărei primă parte abordează pe larg cenzura presei bisericești ortodoxe în timpul regimului comunist. Primele două capitole ale acestei teze au fost publicate de autor în forma unui volum, apărut nu cu multă vreme în urmă cu sprijinul mărinimosului editor Valentin Adjer, directorul Editurii Eikon din București, care satisface patru imperative ale cercetării subiectului: ineditul, actualitatea, oportunitatea și seriozitatea. Întrebarea centrală la care răspunde autorul este funcționarea cenzurii comuniste în aria presei religioase ortodoxe între martie 1945 și decembrie 1989. În cele trei capitole ale cărții sunt prezentate sistematic următoarele subiecte: evoluția, organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române între 1945 și 1989, respectiv relațiile acesteia cu statul comunist; suprimarea presei bisericești ortodoxe în anii 1945-1950, din 60 de periodice oficiale tipărite înainte de 1948, rămânând doar 9, altele apărând după dezghețul de la mijlocul anilor '60; tipologia și mecanismul cenzurii presei religioase; cenzorii revistelor bisericești ortodoxe; strategiile ecleziastice de evitare a cenzurii comuniste; rolul patriarhului Justinian Marina în editarea revistelor teologice și rezistența sa în fața cenzurii; deschiderea paginilor revistelor bisericești pentru autori proscrși de comuniști (laici și clerici), patriarhul Justinian și alți ierarhi oferindu-le acestora șansa de a publica articole, studii și recenzii cu privire la istoria românilor și a Bisericii Ortodoxe Române, arta creștină sau literatura religi-

oasă, pentru care au fost renumerați și astfel li s-a acordat o șansă de a supraviețui în anii cei mai întunecați ai regimului; și, în cele din urmă, discutarea primelor texte necenzurate, publicate în opt periodice bisericești în decembrie 1989.

Cercetarea lui Silviu-Constantin Nedelcu se bazează pe o vastă bibliografie culeasă din literatura de specialitate, din memorialistică, din paginile presei bisericești analizate, din legislația epocii, din interviuri înregistrate cu foști redactori ai revistelor ecleziastice, dar mai ales pe surse inedite extrase din fondurile Arhivelor Naționale ale României și ale Consiliului Național de Studiere a Arhivelor Securității. Din fondurile arhivistice autorul citează și restituie integral documente, inclusiv facsimilate, cum e cel reprodus pe copertă, arătând în mod limpede funcționarea mecanismelor cenzurii, agenda de lucru și listele propriu-zise de epurare a presei religioase întocmite de organele Departamentului Cultelor. Pe baza surselor primare au fost întocmite o serie de anexe care restituie lista lucrărilor teologice și a periodicelor cenzurate în anul 1946, respectiv interzise în anii 1948-1949, oferindu-i astfel cititorului contemporan șansa de a descoperi exact titlurile epurate de cenzură.

Cartea lui Constantin Nedelcu este una relevantă pentru zilele noastre, discutând punctual un subiect pe care adesea unii îl doresc prezentat unilateral și, desigur, incriminator: „colaboraționismul” dintre Biserica Ortodoxă Română și regimul comunist. Or, acest volum bazat pe o cercetare științifică riguroasă, pe care nu mă îndoiesc că autorul o va dezvolta și aprofunda pe viitor, ne arată că istoria recentă a României e de fapt mult mai complexă și complicată decât suntem tentați să credem la o primă vedere, iar relația Bisericii Ortodoxe și a cultelor religioase în general cu statul comunist ridică o serie întreagă de probleme, aspecte și planuri de analiză care trebuie avute în vedere pentru a înțelege și a restitui cât mai comprehensiv istoria epocii respective.

Dr. Mircea-Gheorghe Abrudan

Tainele unei moșteniri, un manual de admirație

Motto: „În ortodoxie există taine.” (B.A)

Elena M. Cîmpan

arta lui Mircea Gelu Buta, *Moștenirea unui arhieru*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2021, aduce, cu fiecare pagină mirosind a dor, un prinos de recunoștință arhierului Bartolomeu Anania, și face parte, prin tematică, prin binecuvântarea de tipărire a Înalt preasfințitului părinte Andrei, prin însăși Editură (dar nu numai), din lumea cu cărți sfinte. Multe sunt felurile de evocare, amintiri, reconstituiri, interviuri, elogii, dar acest mod de a fi fost martor ocular, ascultând și învățând, este poate cel mai aproape de adevăr, dător de inspirație, ce asigură intrarea într-o operă. Aflându-se ani buni în apropierea lui Bartolomeu, cu prilejul multelor întâlniri, dintre care Simpozionul „Medicină și teologie”, desfășurat la Bistrița, deține un loc însemnat, dar și lansările de carte de la Bistrița, M.G.B. a adunat „nectarul povestirilor” celui care „simțea Omul”, (Ioan Chirilă, în „Cuvânt înainte”), păstrând aceeași vrajă a scrisului, precum era și cea a povestitului.

Două întrebări deschid drumul altor neliniști și frământări, pe care cartea le conține: cine nu și-ar dori moștenirea spirituală (pentru că despre o astfel de moștenire este vorba) a unui arhieru și câți dintre arhierii mai pot ajunge măcar (nu și întrece) la dimensiunea lui Bartolomeu? Ezitând între a începe cu respectul față de somități, cu opera ce depășește cadrele, citită nu atât pe dinafară, cât mai ales pe dinăuntru, predestinată să ducă mai departe creația, și după ziua a șaptea, am găsit salvarea într-un pasaj din carte: „Dacă (scrierea mea) e bună și izbutită, asta am vrut și eu; dar dacă e slabă sau mijlocie, asta-i tot ce-am putut eu face.”

Vraja cărții lui Mircea Gelu Buta se întrupează din acel mister nedeslușit al prezenței lui Bartolomeu Anania în societate, printre clerici, printre scriitori, printre prieteni, printre străini, chiar. Natura este aproape, cu rolul ei definit. Am surprins câteva tablouri încărcate de vibrație: „Toamna târzie își îngămădise norii negri și mișcători deasupra orașului. Pământul amorțit începuse să se învelească în miresme stinse și frunze îngălbenite. Lumini și umbre se nășteau și dispăreau la fel de repede precum niște vedenii, iar singurul mușteriu care cutreiera nestingherit străzile pustii era vântul rece de toamnă”, „Afară vântul se îndesi și părea că se zbuguie după fereastră, dens și sumbru, șuierând înfiorător. Un val puternic de aer se lovi de geam și se rostogoli zăngănind... se apropia furtuna”, pentru ca imediat, după...câteva puncte de

suspensie, să vină primăvara: „Ziua dăruia tot ceea ce încântă pe om în acest anotimp: soarele cald, trilurile păsărilor, azurul străveziu al cerului.” Astfel, este descris, în crescendo, cu bucurie, cu talent de povestitor, debutul unor întâmplări. În carte, aceste „ferestre” atrag atenția cititorului de literatură, pentru că dau expresivitate textului. Le-am exemplificat, pentru efectul lor.

Interferențe între teologie și literatură, între artă și societate, între categorii estetice, de așezat la masa celor aleși, găsim în definiții neconvenționale, „poezia a fost întotdeauna baia de frumusețe în care m-am cufundat când am avut nevoie de intrare în altă dimensiune, (...) țin de partea cea mai ascunsă, cea mai intimă a ființei noastre. Ea seamănă cu rugăciunea. Dacă în poezie te cufunzi pentru a te întoarce cu frumusețe, în rugăciune intri pentru a te integra absolutului”, în îndoieli, „dacă fărâmițăm frumusețea, cum vom mai putea face drumul invers? Credeți că de la manele ne vom mai putea întoarce la Johann Sebastian Bach?” – sunt ecouri ale cuvintelor rostite de cel care le știa farmecul, care era atras de frumusețea ideatică și de eleganța felului de a fi, de a vorbi.

M.G.B. adresează provocări: „Există o criză a culturii, Înaltpreasfințite! Mă uit în programul universităților de medicină, unde lipsesc din curriculum materiile umaniste, cele care te formează ca om: filosofia, religia, științele comunicării și altele. Nu ne mai interesează trecutul, numai prezentul, iar asta ne taie rădăcinile. Or, o lume fără rădăcini e o lume fără morală”. Bartolomeu îi vorbește lui M.G.B., medicul, despre dezumanizarea și umanizarea spitalelor, despre singurătatea bolnavului, despre ființa omenească, mai importantă în întreg, în tot, decât un rinichi, un ficat, o splină.

Evenimentul primordial din carte, încărcat de emoție și solemnitate (prezența celor 28 de episcopi), este înființarea Mitropoliei Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului și înălțarea la rang de Mitropolit a Arhiepiscopului Bartolomeu al Clujului: „încă din seara zilei de 28 martie 2006, în Piața Avram Iancu din Cluj se adunaseră mii de oameni. (...) La Arhiepiscopie, luminile au rămas aprinse până târziu spre miezul nopții. Probabil că «bătrânul oștean», meticulos și pedant, așa cum îl știm, făcea împreună cu vrednicii săi consilieri ultimele pregătiri pentru marele eveniment de a doua zi.” Așa consem-

nează și scrie M.G.B. despre întâmplări și stări, ca un vrednic și destoinic, sensibil cronicar, pe măsura vremurilor sale.

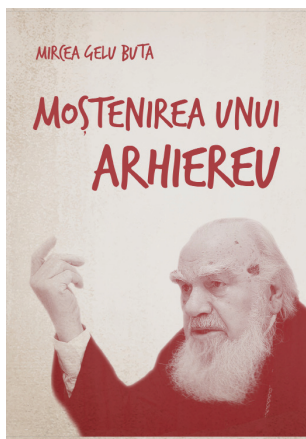
Întâmplările petrecute nu sunt departe de noi, chiar dacă „vraja” cărții reușește uneori să le trimită, parcă, într-un timp nedefinit. Evenimente de amploare, precum traducerea Bibliei, vizita lui Vladimir, mitropolitul Kiev-ului, și canonizarea lui Pahomie de la Gledin sunt pietre de temelie, din ultimii ani, în evoluția culturală și spirituală din această parte de Ardeal. Întâlnirile de la Mănăstirea Piatra Fântânele sunt momente de respiro, de respirări, cum ar spune Nichita Stănescu, asemenea celor de la Nicula. În preajma acestor așezăminte, liniștea, aerul trezesc spiritul la viață.

Dialogurile cu Bartolomeu, ca cele de la Păltiniș, cu Constantin Noica, sau cu cele din Antichitate, ale lui Platon, rămân prin valoarea lor educativă, culturală, estetică și literară. Multe idei se rostogolesc prin desisul paginilor, despre etică, despre demnitate, despre religie, despre spiritualitate. Întrebat de ce a vrut să se facă medic, Bartolomeu răspunde: „Important nu este să trăiești pentru tine, ci pentru aproapele tău.”

În acest sens, cartea lui Mircea Gelu Buta este o comoară de carte, pentru aproapele cititor, desprinsă din bogăția zilelor (dimineți și seri), petrecute cu Bartolomeu Anania. Scriitorul M.G.B. merită crezut pentru toate inițiativele, pentru toate oportunitățile de a-l (re)aduce pe Bartolomeu în filmul vieții noastre, prin omagiu, prin dreptul la ne-uitare. Mărcile stilistice confirmă acest lucru, prin confesiune, prin sinceritate, subiectivitate și valoare de participant efectiv și afectiv la momentele transmise cu atât intensitate a trăirii, ce nu s-a stins prin ani. El introduce fragmente astfel: „Cu ani în urmă, l-am întrebat pe Înaltul Bartolomeu...”, „Îmi amintesc că în timpul unei discuții...”, „Înaltul mi-a povestit”... cum să nu fie crezut? Mai ales când oferă multitudine de fotografii vii, din arhiva personală, la fiecare capitol, încât nici nu știm în ce constă mai mult valoarea documentară, în text sau în imagini?

„Moștenirea unui arhieru” nu uită de preocupările literare ale lui Bartolomeu, care străbat la fiecare rând și gând. De la „Rotonda plopilor aprinși”, la „Cerurile Oltului” și până la postumul „Jurnal”, crâmpie de artă, de viață literară, de scriitori se înlanțuie într-un fir de poveste ce pare să spună „a fost odată un arhieru”. „Rostirea de tunel” nu s-a estompat, ci primește proșpețime prin această carte. Îndemnul de a scrie, preluat de Bartolomeu de la Arghezi, a fost transmis către Mircea Gelu Buta, care vorbește despre Panteonul ierarhilor noștri, al scriitorilor noștri.

„Moștenirea unui arhieru” este atât de bogată în semnificații, încât, conform obiceiurilor de a lupta pentru parte, (și a zicalei „ai carte, ai parte”), ar trebui ca fiecare să tragă nădejdea că, prin lectură, va obține cât merită. Și să creadă că „heruvimul nu s-a stins”.

Mircea Gelu Buta, *Moștenirea unui arhieru*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2021

† **BENEDICT Bistrițeanul**
EPISCOP-VICAR AL ARHIEPISCOPIEI
VADULUI, FELEACULUI ȘI CLUJULUI

Februarie 2022

1 februarie

În ajunul sărbătorii Întâmpinarea Domnului săvârșește Sfânta Liturghie în mijlocul comunității de maici de la Mănăstirea Piatra Fântânele, Protopopiatul Bistrița și rostește la final un scurt cuvânt de învățătură.

Face o vizită pastorală la Centrul rezidențial pentru persoane vârstnice Sfinții Ioachim și Ana din localitatea Cușma, aflat sub patronajul Asociației Filantropia Ortodoxă și la sediul asociației din municipiul Bistrița. Este însoțit de PC Pr. Marius Pintican, Președintele Asociației Filantropia, filiala Bistrița-Năsăud.

2 februarie

În Biserica Întâmpinarea Domnului din municipiul Cluj-Napoca, săvârșește Sfânta Liturghie cu ocazia hramului. Rostește predica explicând cuvântul „întâmpinare”, în sensul de purtare de grijă și de a-i primi pe ceilalți cu deschidere și delicatețe. Este însoțit de PC Pr. Alexandru Ciui, Protopop de Cluj II.

3 februarie

Participă online la examenul de ocupare a posturilor vacante de conferențiar universitar la disciplina Noul Testament și lector universitar la disciplina Teologie Liturgică.

4 februarie

Program de audiențe la birou.

5 februarie

Participă la ședința anuală de lucru a Adunării Eparhiale. Rostește un cuvânt ocazional.

Slujește Taina Sfântului Botez pentru pruncul Patrick Milan Tothăzan în Biserica Sfântul Apostol Andrei din cartierul clujean Andrei Mureșanu. Rostește un scurt cuvânt de învățătură.

6 februarie

În Duminica a XVII-a după Rusalii săvârșește Sfânta Liturghie și predică la Mănăstirea Nicula din Protopopiatul Gherla.

Seara, slujește Vecernia în Biserica Sfinții Împărați Constantin și Elena din Cluj-Napoca. Binecuvintează prin stropire cu apă sfințită o icoană a Mântuitorului donată de o familie din parohie. Rostește la final un scurt cuvânt de învățătură. Este însoțit de PC Pr. Alexandru Ciui, Protopop de Cluj II.

7 februarie

Slujește Sfânta Liturghie la paraclisul episcopal cu hramul Sfinții Benedict de Nursia și Isaac de Ninive.

Participă la ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial.

8 februarie

La Biblioteca Academiei Române, filiala Cluj-Napoca, participă la inaugurarea expoziției „Fragmed. Un puzzle transilvan, reconstituind cultura medievală din fragmente de codice”. Rostește un cuvânt ocazional.

9 februarie

Program de audiențe la birou.

10 februarie

Slujește Sfânta Liturghie la paraclisul episcopal cu hramul Sfinții Benedict de Nursia și Isaac de Ninive.

Face un pelerinaj la Mănăstirea Cătrinari - Păltiniș din Protopopiatul Câmpulung Moldovenesc, Arhiepiscopia Sucevei și Rădăuților.

11 februarie

Program de audiențe la birou.

12 februarie

La Paraclisul Colegiului Ortodox „Mitropolitul Nicolae Colan” din Cluj-Napoca oficiază Sfânta Taina a Botezului pentru pruncul Liam Nicholas Nemeș. Rostește un scurt cuvânt de învățătură. Este însoțit de PCuv. Arhim. Samuel Cristea, duhovnicul instituției de învățământ.

13 februarie

În Duminica a XXXIII-a după Rusalii, cu ocazia zilei de naștere a Preasfinției Sale, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește predica la Paraclisul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

14 februarie

Participă la ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial.

La Facultate de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca examinează, în sesiunea de restanțe și măriri, studenții din anul III la cursul „Călăuzire și paternitate duhovnicească” și pe cei din anul II la cursul opțional de „Limba și literatura siriacă”.

15 februarie

Slujește Sfânta Liturghie la paraclisul episcopal cu hramul Sfinții Benedict de Nursia și Isaac de Ninive.

16 februarie

În Aula Magna „Teoctist Patriarhul”, a Palatului Patriarhal din București, participă la slujba de Te Deum și la ședința anuală de lucru a Adunării Naționale Bisericești.

Face o vizită la Mănăstirea Căldărușani și la Mănăstirea Pasărea (Județul Ilfov).

17 februarie

Participă la ședința de lucru a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, prezidată de Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul României.

18 februarie

Program de audiențe la birou.

Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, oficiind Sfânta Liturghie în biserica nouă a Mănăstirii Nicula, Protopopiatul Gherla, în duminica a XVII-a după Rusalii, 6 februarie 2022.

19 februarie

Slujește Vecernia cu Litie și Utrenia la Mănăstirea Mihai-Vodă din Protopopiatul Turda. Rostește la final un scurt cuvânt duhovnicesc.

20 februarie

Intervine live la Radio Trinitas explicând Evanghelia Duminicii - Întoarcerea Fiului Risipitor.

În Duminica a XXXIV-a după Rusalii săvârșește Sfânta Liturghie în sobor de preoți și diaconi la Catedrala Mitropolitană. După citirea Sfintei Evanghelii rostește predica.

Seara, slujește Paraclisul Maicii Domnului în Biserica studenților din complexul Hașdeu. Rostește la final un scurt cuvânt de învățătură și răspunde întrebărilor adresate de tineri.

Participă online, alături de PS Părinte Siluan, Episcopul Ortodox Român al Italiei, la prezentarea și lansarea cărții „Gânduri de îngeri”, organizată de Departamentul Catehetic al Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei în cadrul concursului online cu participare internațională „Împreună cu Hristos în Europa secolului XXI - ediția a VI-a”. Rostește la final un cuvânt de binecuvântare și încurajare, felicitându-i pe participanți și pe coordonatori.

21 februarie

La Centrul Eparhial, alături de ÎPS Părinte Mitropolit Andrei, participă la ședința anuală cu Protopopii din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

La programul de Master, predă cursul „Teologie, viață social-politică și relații interreligioase în spațiul siriac”.

22 februarie

La Facultate de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, predă studenților din anul II cursul opțional de „Limba și literatura siriacă”.

Asistă la slujba Pavercerniței și rostește un scurt cuvânt de învățătură la Paraclisul Facultății de Teologie. Este însoțit de PCuv. Ierom. Grigorie Foltiș, duhovnicul instituției de învățământ.

23 februarie

Cu ocazia împlinirii a doi ani de la hirotonirea întru arhiepiscop, slujește Sfânta Liturghie la Paraclisul Episcopal.

La capela Parohiei „Sfântul Lazăr” din Reghin, cu binecuvântarea ÎPS Părinte Irineu, Arhiepiscopul Alba-Iuliei, săvârșește slujba înmormântării adormitului Emanuil Ioan Bexa. Rostește un cuvânt de mângâiere.

Participă online la conferința internațională anuală „Mission online-offline: Divergence, Ambivalence and Renewal”. Prezintă referatul „Online / offline missionary paradigm: The Challenge of Redefining the Profile of the contemporary Church with Reference to the Romanian reality- Keynote Lecture”.

24 februarie

La Facultate de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, predă studenților din anul III cursul de „Spiritualitate Ortodoxă I”.

Săvârșește slujba binecuvântării corpului nou de chilii din cadrul Mănăstirii Pantocrator, Protopopiatul Beclean. Rostește un cuvânt ocazional. Este însoțit de PC Pr. Cristian Dragoș, Protopop de Beclean.

25 februarie

Program de audiențe la birou.

26 februarie

Slujește Sfânta Liturghie și predică în Parohia Păniceni din Protopopiatul Huedin. Binecuvintează prin stropire cu apă sfințită o icoană restaurată a Maicii Domnului pusă la închinare în Sfânta Biserică. Oferă diplome de aleasă cinstire preotului paroh și ostenitorilor din parohie. Este însoțit de PC Pr. Dan Lupușan, Protopop de Huedin.

În Parohia Sartăș, cu binecuvântarea ÎPS Părinte Irineu, Arhiepiscopul Alba-Iuliei, săvârșește slujba înmormântării adormitului Eugen Țaica. Rostește un cuvânt de mângâiere.

27 februarie

În Duminica Înfricoșătoarei Judecăți, a Lăsăturii sec de carne, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește predica în Parohia

Domnești din Protopopiatul Bistrița. Ridică la rangul de sachelar pe Pr. Emanuel Florin Gordon, parohul comunității. Oferă domnului Horia Călin Petruț, primarul comunei Mărișel și domnului Florin Petru Gordon Ordinul Sfinții Martiri Năsăudeni, iar domnului Mihai Feier Ordinul Sfântul Pahomie de la Gledin. Totodată acordă diplome de aleasă cinstire. Este însoțit de PC Pr. Alexandru Vidican, Protopop de Bistrița.

În localitatea Mociu din Protopopiatul Cluj I, binecuvintează noua capelă mortuară construită de către Primărie și Consiliul local. Rostește un cuvânt ocazional. Ridică la rangul de sachelar pe Pr. Grigore Toma Someșan, parohul comunității Mociu II. Oferă Ordinul Mihai-Vodă domnului Vasile Focșa, primarul comunei Mociu și diplome de aleasă cinstire consilierilor locali. Este însoțit de PC Pr. Dan Hognogi, Protopop de Cluj I.

28 februarie

La Școala Generală „Iuliu Hațieganu” din cartierul clujean Mânăștur, săvârșește slujba de binecuvântare a noului locaș de rugăciune amenajat în interiorul clădirii școlare. Rostește un scurt cuvânt ocazional în care subliniază nevoia unei educații ancorate în valorile creștine și faptul că școala era odinioară în tinda bisericii. Oferă profesorilor prezenți cartea „Familia contemporană” editată în cadrul Editurii Renașterea. Este însoțit de PC Pr. Sidon Marian, inspectorul de religie al județului Cluj.

La programul de Master, predă cursul „Teologie, viață social-politică și relații interreligioase în spațiul siriac”.

A consemnat **Arhid. Sergiu Iustin Pop**, secretar de cabinet

† **ANDREI**
MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI
SĂLAJULUI

În fiecare **luni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertzienă”, pentru postul de radio „Renașterea”.

În fiecare **miercuri și vineri**, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

Februarie 2022

1 februarie: Face o vizită la Mănăstirea „Buna Vestire” de la Cheile Cibului, județul Alba. Se întâlnește cu obștea. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

2 februarie (Întâmpinarea Domnului)

În biserica Mănăstirii „Adormirea Maicii Domnului” de la Nicula, protopopiatul Gherla, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru diacon pe tânărul Mihail Lostun. Oficiază slujba Parastasului pentru adormiții întru Domnul, Bartolomeu Mitropolitul și Vasile Episcopul. Rostește un cuvânt evocator. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Biserica „Duminica Tuturor Sfinților” din cartierul clujean Mănăștur (parohi: Pr. Horea Petrea și Pr. Mircea Oros), oficiază slujba înmormântării adormitului întru Domnul, Onuc Cozar, fostul decan al Facultății de Fizică din cadrul Universității „Babeș Bolyai” din Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt de mângâiere.

3 februarie:

La Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca, asistă la susținerea examenului de promovare în gradul de Conferențiar Universitar de către Arhid. Lect. Univ. Dr. Nicolae-Olimpiu Benea, la susținerea examenului de promovare în gradul de Lector Universitar de către PCuv. Arhim. Dr. Simion Pinte, eclesiarhul Catedralei Mitropolitane și la susținerea tezei de abilitare ca îndrumător de doctorate de către Lect. Univ. Dr. Stelian Pașca-Tușa, cadru universitar al facultății. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

Face o vizită în Parohia „Sfânta Treime” din Baciu, protopopiatul Cluj I (parohi: Pr. Dumitru Boca și Pr. Cristian Dumitru Moldovan). Se întâlnește cu domnul János Balázs, primarul comunei.

4 februarie

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește Acatistul Bunei Vestiri și rostește un cuvânt de învățătură.

5 februarie

La Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca, prezidează ședința anuală a Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. Asistă la slujba de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc. Conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” domnului Prof. Univ. Dr. Daniel David, rectorul Universității „Babeș Bolyai”.

În Catedrala Mitropolitană, din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

6 februarie

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot, pe seama parohiei Vermeș, protopopiatul Beclean, pe diaconul Mihail Lostun. Oficiază slujba Parastasului pentru adormiții întru Domnul, Nicolae Episcopul și Bartolomeu Mitropolitul. Rostește un cuvânt evocator.

Se reculege, preț de câteva clipe, în Cripta Ierarhilor de la demisolul Catedralei Mitropolitane. Oficiază o scurtă slujbă de pomenire și rostește un cuvânt duhovnicesc.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză. Hirotesesește întru duhovnic pe PC Pr. Raul Daniel Lăcătuș, de la parohia Răchitele, protopopiatul Huedin.

7 februarie

La Mănăstirea „Nașterea Maicii Domnului” de la Piatra Fântânele, protopopiatul Bistrița, se întâlnește cu copilașii oblăduiți de obștea de acolo. Asistă la programul artistic susținut de aceștia, rostește un cuvânt duhovnicesc și le oferă daruri. Este însoțit de domnul Adrian Eugen Truță, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

8 februarie

În Paraclisul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin” din incinta mănăstirii de la Piatra Fântânele, asistă la Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de domnul Adrian Eugen Truță, secretarul Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

9 februarie

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii, din Cluj-Napoca. Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia și Acatistul Mântuitorului Hristos. Rostește un cuvânt de învățătură.

10 februarie

Face o vizită în protopopiatul Turda. Vizitează filia Crairât a parohiei Triteni Colonie (paroh: Pr. Mihail Crișan) și parohiile Turda Băi (paroh: Pr. Teodor Șumandea), Turda II (paroh: Pr. Radu Miclăuș), Turda fabrici pentru rromi (paroh: Pr. Marin Trandafir Roz) și Luna (paroh: Pr. Gabriel Moldovan). Este însoțit de PC Pr. Prot. Alexandru Rus.

IPS Înaltpreașfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, oficiind Sfânta Liturghie în biserica parohiei Pintic, Protopopiatul Dej, 13 februarie 2022.

11 februarie

Face o vizită la Mănăstirea „Sfinții Ilie și Lazăr” de la Cristorel, protopopiatul Cluj I. Se întâlnește cu obștea. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

12 februarie

În biserica din localitatea Alunișul, protopopiatul Năsăud, oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul David Andrei, fiul părintelui paroh Vlad Vasile Cuciovan. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

13 februarie

Săvârșește slujba de binecuvântare a lucrărilor realizate la exteriorul bisericii din Pintic, protopopiatul Dej. Rostește un cuvânt de felicitare.

În biserica din Pintic, protopopiatul Dej, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotesesește întru iconom stavrofor pe părintele paroh Sorin Călin Căpâlna. Conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”, domnului Adrian Itu.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

La reședința episcopului vicar îl felicită pe PS Părinte Benedict Bistrișeanul cu prilejul împlinirii a celor 38 ani de viață.

14 februarie

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii, din Cluj-Napoca. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie.

15 februarie

La reședința Patriarhală din București, se întâlnește cu Preafericitul Părinte Patriarh Daniel al României.

16 februarie

În Aula „Teoctist Patriarhul” din Palatul Patriarhal din București, asistă la slujba de Te-Deum și participă la ședința de lucru a Adunării Naționale Bisericești condusă de Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.

17 februarie

În Aula „Teoctist Patriarhul” din Palatul Patriarhal din București, sub protia Preafericitului Sale Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, asistă la slujba de Te-Deum și participă la ședința de lucru a Sfântului Sinod.

18 februarie

La Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca, examinează restanțierii la disciplina Spiritualitate Ortodoxă.

În biserica din Horea, județul Alba, oficiază slujba înmormântării adormitului întru Domnul, Corneliu Olar, fost deputat în Parlamentul României. Rostește un cuvânt de mângâiere. Este însoțit de PC Pr. Ioan Bufta, protopopul Dejului.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește Acatistul Bunei Vestiri și rostește un cuvânt de învățătură.

19 februarie

În biserica din Hălmășău, protopopiatul Beclean, oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Maria, fiica părintelui paroh Bogdan Ioan Perța. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură. Hirotesesește întru duhovnic pe PC Pr. Mihail Lostun de la parohia Vermeș, protopopiatul Beclean.

20 februarie

În Biserica „Sfânta Treime” din Bistrița (parohi: Pr. Tudor Iacob Mudure și Pr. Lucian Blaga), slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Pentru susținerea Școlii Confesionale „Sfântul Stelian”, conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni” doamnei Camelia Tabără, vicepreședintele Consiliului Județean Bistrița-Năsăud, iar domnului Stelian Dolha, fost prefect al județului, îi conferă Ordinul „Mihai Vodă”.

Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

21 februarie

În sala de ședințe a Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, prezidează ședința Permanenței Consiliului Eparhial cu participarea preacucernicilor părinți protopopi din arhiepiscopie. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

Oficiază slujba de sfințire a apei și cea de binecuvântare a casei familiei credinciosului Ionuț Moș, situată în cartierul clujean Valea Fânațelor (paroh: Pr. Nicolae Petru Buran). Rostește un cuvânt duhovnicesc.

22 februarie

Face o vizită la Mănăstirea „Sfântul Ioan Iacob Hozevitul” de la Piatra Craiului, protopopiatul Huedin. Se întâlnește cu obștea. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

23 februarie

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Mântuitorului Hristos și rostește un cuvânt de învățătură.

24 februarie

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii din Cluj-Napoca. Este însoțit de domnul Adrian Eugen Truță, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

A consemnat Arhid. Claudiu Ioan Grama

Cartea unui Martir. Părintele Florea Mureșanu și Biserica din Deal

Dr. Varga Attila

 În ocazia Centenarului Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, un context foarte special, în care am reflectat și la cei o sută de ani de la înscăunarea episcopului Nicolae Ivan în Biserica din Deal, s-a conturat ideea reeditării unui volum de referință pentru istoria Bisericii Ortodoxe din Transilvania. Cartea reprezintă rodul muncii Părintelui Florea Mureșanu, cândva preot la Biserica din Deal și, mai apoi, martir al Bisericii în anii grei ai prigoanei comuniste.

Munca propriu-zisă de punere în valoare a tomului mai sus menționat și-au asumat-o Dr. Varga Attila, Dr. Angela Rus, cercetători la Institutul de Istorie „George Barițiu” din Cluj-Napoca al Academiei Române, cel mai vechi institut de istorie din România, împreună cu Pr. Cristian Baciu și Pr. Cătălin-Florin Ghiț, slujitori la altarul Bisericii din Deal.

Decizia repunerii în circuit științific a lucrării Părintelui Florea Mureșanu, după aproape 80 de ani de așteptare, s-a bucurat de o largă susținere, astfel că nume de mare rezonanță din comunitatea de business a orașului (Banca Transilvania, Fundația Transilvania Leaders, DARIAN DRS.) au venit aproape de acest proiect, reiterând, astfel, o mai veche și frumoasă tradiție care s-a conturat încă de pe vremea păstoririi protopopului de vrednică pomenire Florea Mureșanu: elita universitară și academică din oraș se reunește în jurul Bisericii din Deal, conturează proiecte de înaltă ținută și lucrează intens la punerea lor în practică, ceea ce nu face decât să genereze ecouri frumoase urbi et orbi.

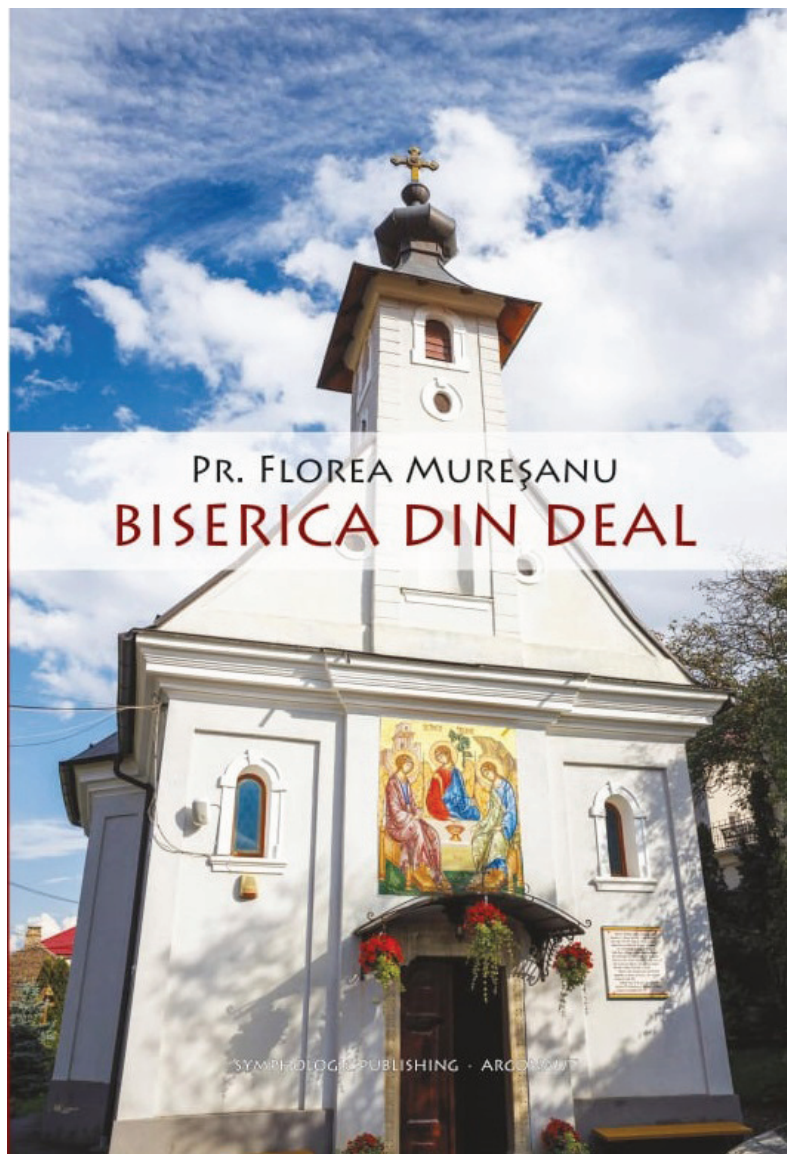
De această dată, centrul de interes a fost axat pe o carte importantă, al cărei subiect s-a potrivit foarte bine în situația amintită: istoria Bisericii din Deal a reprezentat liantul perfect în peisajul centenar al ortodoxiei clujene, evidențiind, astfel, o solidă punte de legătură între reînviata Eparhie a Vadului, Feleacului și Clujului, respectiv înscăunarea a doi episcopi (Vasile Moga în anul 1811 și Nicolae Ivan în anul 1921) care au avut un rol cheie în trecutul ortodoxiei de pe aceste meleaguri.

Cel dintâi a fost ierarhul român pe care credincioșii ortodocși din Ardeal l-au primit după mai bine de un secol de așteptare, în vreme ce al doilea s-a distins ca fiind Păstorul venit imediat după Marea Unire, cel care și-a asumat dificila muncă de zidire și de consolidare a Bisericii locale într-o perioadă mai stabilă din punct de vedere politic și administrativ, dar cu imperative și provocări pe măsură.

Așadar, într-un asemenea ceas aniversar, era cu neputință să nu se vorbească despre Biserica din Deal și preoții ei care, prin credință și iubire față de Dumnezeu, s-au dovedit a fi vrednici de pioasă pomenire. Este și cazul Părintelui Florea Mureșanu, un om de o remarcabilă cultură, cu o profunzime a gândirii și o noblețe a sufletului ce îl califică, pe deplin, să fie ridicat la cinstea altarelor. Cartea lui referitoare la Biserica din Deal, despre care Mitropolitul de vrednică pomenire Bartolomeu Anania spunea faptul că ascunde în ea sufletul unui Om Mare, s-a născut într-o perioadă foarte dificilă: în plină conflagrație mondială, când Transilvania de Nord a revenit Ungariei, iar pierderile de

vieți omenești erau numeroase. Această carte de istorie despre o biserică românească din Cluj aproape că a trecut neobservată. Și nu este o biserică oarecare!

Așa cum evidențiază și unul din cei mai mari croniciari ai Clujului din toate timpurile, Academicianul maghiar Jakab Elek, Biserica din Deal este cel dintâi lăcaș de cult ortodox construit într-un cartier important al Clujului. Faptul în sine că un savant maghiar de confesiune unitariană acordă o atenție sporită acestei biserici, mai mult, pune în valoare documente și informații de epocă despre trecutul și fondatorii ei, aceasta nu face decât să evidențieze locul important pe care acest edificiu l-a ocupat într-o epocă în care urbea din inima Transilvaniei era marcată de o serie de reforme pe care autoritățile vremii le-au aplicat nu doar în plan politic, ci și urbanistic.

Așadar, pornind de la cele mai vechi mărturii istorice, care datează din anul Marii Revoluții Franceze din 1789, și continuând apoi cu informațiile pe care însuși Părintele Florea Mureșanu le oferă în legătură cu păstoria bisericii, icoanele, cărțile vechi, clopotele, obiectele de cult etc. ne putem proiecta rolul important pe care acest sfânt lăcaș l-a avut nu doar în istoria arhitecturii și artei din Cluj, ci și în viața spirituală a credincioșilor din acest oraș. După cum și Academicianul maghiar Jakab Elek lăsa a se înțelege în scrierile sale de referință, cine dorește cu adevărat să înțeleagă istoria complexă a diversității acestui loc nu poate ocoli Biserica din Deal. Un motiv în plus să reflectăm, așadar, la ce anume ne învață mai exact această carte, dar și la povestea vieții celui care a trudit să o publice în vremuri dificile pentru Biserică și comunitate deopotrivă.

Întâi de toate, așa cum se remarcă și din paginile volumului, Părintele Florea Mureșanu a excelat nu doar în calitate de Păstor, ci și în cea de reputat cărturar, pasionat de trecutul Bisericii sale, riguros în selectarea surselor și foarte echilibrat în interpretările făcute. Cultura vastă, erudiția și profunzimea gândirii l-au ajutat pe autor să treacă dincolo de perspectiva unei descrieri rigide, el reușind să redea, în analizele sale, specificul și spiritul unui loc în care orice credincios, din orice timp, se poate conecta la cucernicia unor suflete aparte care, încă din cele mai vechi timpuri, au știut să slujească și să se jertfească pentru binele bisericii. Ca să înțelegi și să simți trecutul Bisericii din Deal este necesar să te apropii de acest spațiu sacru având mintea și inima deschisă, și doar atunci când reușești să te armonizezi cu frumusețea

locului poți deveni una și cu povestea lui sau, așa cum memorabil spunea și Părintele Florea Mureșanu însuși: „În această bisericuță monument istoric mi-am lăsat o parte din sufletul și răvna pentru Casa Domnului”.

Așadar, lectura istoriei Bisericii din Deal înseamnă, inevitabil, și întâlnirea permanentă cu acea parte din sufletul autorului care dă mărturie mereu despre cum anume ar trebui să fie în realitate un Păstor al Bisericii și un Cărturar deopotrivă. În universul lăuntric al Părintelui Florea Mureșanu, cele două dimensiuni au creat o simbioză desăvârșită. Cărturarul și-a tras seva inspirației din puterea credinței și din iubirea față de Dumnezeu și aproapele, în vreme ce Păstorul a învățat constant din lecția trecutului în paginile cărui, cu ochii minții și ai sufletului, a fost în măsură să descopere pașii Providenței în viața Bisericii și a slujitorilor ei.

Departate de a fi doar un simplu cronicar, Părintele Florea Mureșanu ne oferă, prin scrișul său, lecția echilibrului și a erudiției, așa cum doar la marii cărturari o poți vedea și admira. Atunci când ieși în mână lucrarea sa elaborată cu atâta dăruire, cea dintâi simțire este aceea că autorul a vrut și a reușit să dăruiască mult. Chiar și după aproape opt decenii de la apariția sa, acest sentiment înălțător al generozității unui spirit nobil se simte încă la fiecare răsfoire a paginilor. Mulți s-ar grăbi, poate, să spună că este firesc să fie așa din moment ce o lucrare de referință despre prima biserică ortodoxă a Clujului a fost elaborată de una din cele mai luminate minți ale ortodoxiei transilvănene și nu numai.

Mie îmi face plăcere să cred că Părintele Florea Mureșanu și-a pus, într-adevăr, o parte din suflet și din răvna pentru Casa Domnului în bisericuța monument istoric în care a slujit cu credincioșie, iar cealaltă parte din suflet în paginile unei cărți pe care dacă stai să o parcurgi cu multă atenție, oricine ai fi și oricărei confesiuni ai aparține, nu ai cum să nu simți ceva foarte aparte.

În realitate, povestea unui Martir al Bisericii nu este deplină când se sfârșește Golgota pătimiturilor sale, ci tocmai atunci când, peste decenii și decenii, toți cei care îi calcă pe urme pentru a pătrunde esența misiunii sale înțeleg, asemenea lui Simon din Cirene, că a ajuta pe Cineva să-și poarte crucea pe drumul calvarului nu este o umilință, ci un nou și remarcabil început care dă mereu sens și culoare vieții...

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:

IPS Arhiepiscop și Mitropolit ANDREI ANDREICUȚ

Vicepreședinte:

PS Episcop-Vicar BENEDICT BISTRITĂNUL

Membri:

Consilier cultural Pr. dr. Cornel Coprean,
Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, Pr. prof. dr. Liviu Vidican-Manci

Directorul Editurii Renașterea:

Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59-96-49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista@renasterea-cluj.ro

CUI (CF) 4547095
IBAN: RO84 BTRL 0130 1205 P129 1800
Banca Transilvania, Cluj (Revista RENASTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor responsabil:

Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFUZAREA:

Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:

Mircea-Gheorghe Abrudan, Mircea-Gelu Buta, Dacian But Căpușan, Darius Echim, Arhid. Claudiu Ioan Grama, Cezar Login, Protos. Maxim (Morariu), Alexandru Nemoianu, Adrian Papahagi, Nicoleta Pălimaru, Elena Părvu, Arhim. Simeon (Pintea), Arhid. Sergiu Iustin Pop, Eugen Adrian Truța, Nicolae Turcan.

Pocăința este siguranța noastră și mângâierea noastră, prin care ne unim cu Nemuritorul și Veșnicul Hristos

Starețul Efrem Vatopedinul

Mănăstirea Vatoped, Muntele Athos

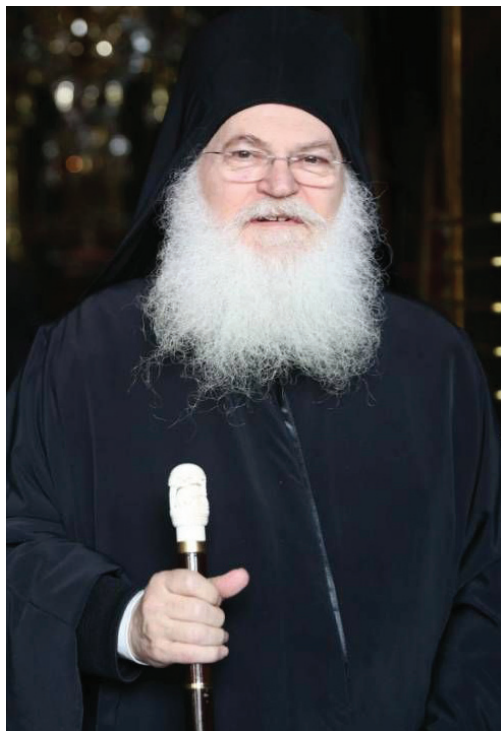
Să nu uităm niciodată că Hristos, atunci când a început misiunea Sa – să-i zicem oficială – de a propovădui cuvântul Său, a spus: *Pocăiți-vă!* Și nu este întâmplător faptul că Evanghelia a fost scrisă în limba greacă, fiindcă, fără a disprețui limba română, din care știu și eu câteva cuvinte, văd și cred că limba greacă veche transmite cu rigoare tâlcuirea Evangheliei. Cuvântul lui Hristos, *Pocăiți-vă!*, în limba greacă veche este un imperativ continuu, ceea ce înseamnă „Pocăiți-vă neîncetat!”. Cu acest sens a spus Hristos cuvântul: *Pocăiți-vă, căci s-a apropiat împărăția cerurilor!* (Matei 3: 2).

De aceea, frații mei, de vreme ce nimeni dintre noi nu este fără de greșeală, nu este fără de păcat, singura armă pe care o avem neîncetat cu noi, astfel încât să putem să ne ridicăm la suprafață și să biruim, este pocăința. Și, când spunem *pocăință*, pocăința despre care vorbește Hristos, nu are legătură cu sentimentul de căință, cu regretul. Nu ne căim, ci ne pocăim. Cine se căiește? Cel care a făcut ceva, după care spune: „Am greșit”. De aceea, europenii de astăzi nu spun: „Iertați!”. Omul apusean, să o știți bine, este foarte înșelat. El nu spune „Iertați!”, ci spune „Îmi pare rău!”, lucru pe care l-am preluat și noi, grecii de astăzi. De ce nu spune „Iertați!”? Pentru că nu vrea să se smerească. Pentru că acest cuvânt, „Iertați!”, într-un anumit fel, smerește personalitatea noastră. Iar, când cineva dintre noi spune „Iertați!”, dar o spune în felul lui propriu, înseamnă că își conservă egoismul.

De aceea e nevoie de pocăință, pentru că e nevoie să ne recunoaștem greșeala nu într-un chip în care omul este în centru și spune că a greșit, ci în care recunoaștem greșeala noastră înaintea lui Dumnezeu. Trebuie să acceptăm înăuntrul nostru faptul că am întristat o Persoană și să înaintăm pocăindu-ne, adică schimbându-ne mintea, schimbându-ne mentalitatea, schimbându-ne felul de a gândi, felul de a vedea lucrurile – care până acum era greșit. De aceea, dacă înaintăm, dacă ne schimbăm această mentalitate și ne concentrăm pe greșeala noastră, minunea este aceea că, pocăința fiind smerenie a faptei, smerenie practică, harul este cu cel care se pocăiește, și acela nu deznădăjduiește, nu se descurajează. Când omul se pocăiește, este întocmai ca tâlharul de pe cruce. Acesta s-a pocăit și înăuntrul lui a venit un har, o nădejde, încât l-a spus lui Hristos: *Pomenește-mă, Doamne, când vei veni întru Împărăția Ta!* (Luca 23: 42). Și Hristos i-a răspuns, după cum ne amintim: *Adevărat grăiesc ție, astăzi vei fi cu Mine în rai!* (Luca 23: 43).

Noi, astăzi, după calendarul aghioritic, pe stil vechi, o prăznuim pe Sfânta Pelaghia, cea mai înainte desfrănată [conform calendarul aghioritic, Sfânta Pelaghia este prăznu-

ită la data de 21 octombrie – n.n.]. Știți, aceasta era o desfrănată de renume. Se învăluia în multe mireme și mergea prin cetate cu cei care o păzeau. Și acolo, în cetate, era un episcop al Edessei, Non, străin de acel loc. Acest episcop vorbea atunci despre pocăință și vorbea tare, încât cei care treceau pe alături îl auzeau. Au oprit carul în care se găsea Pelaghia, și cuvintele acestea ale harului au intrat atât de mult înăuntrul ei, încât îndată și-a dat seama că nu face bine viețuind în felul acesta. În ziua următoare, ea s-a dus, l-a căutat pe Episcopul Non, l-a găsit și s-a pocăit. Și, cu toate că era foarte bogată, și-a dăruit toată averea săracilor. Episcopul i-a trimis o măcă, o monahie ca să o catehizeze. Pelaghia s-a botezat, bineînțeles, și a ajuns o mare pustnică, o mare ascetă, pe care o invidiau ceilalți asceți. Aceasta este lucrarea pocăinței. De aceea, cinstim și sărutăm icoanele unor oameni care au făcut ucideri în masă, care au săvârșit păcate trupești mari, bunăoară Sfânta Maria Egipteanca, și ea o desfrănată faimoasă.

Așadar, păzirea poruncilor lui Hristos nu are un caracter de lege, nu are caracter moral, ci are caracter tămăduitor. De aceea, frații mei, să înaintăm prin pocăință! Pocăința nu are legătură cu starea psihologică în care ne căim pentru că avem ceva pe conștiință. Pocăința înseamnă a-L avea în centru pe Hristos. Sunt dator să-L odihnesc, să-L urmez pe Hristos, să-I păzesc poruncile, să mă depărtez de păcat, să devin parte din Biserică pentru a mă tămădui. Hristos este tămăduitorul sufletelor și al trupurilor noastre. Să nu ne pierdem niciodată curajul, indiferent de ce păcat facem, indiferent de ce greșeală facem!

Hristos este Părinte. Întotdeauna trebuie să avem un fel de a vedea conform Sfinților Părinți, iar nu precum catolicii și protestanții, care încearcă să-L facă prieten pe Dumnezeu. Dumnezeu este Prieten și Părinte al nostru, Dumnezeu este bun și preabun. Așa cum spunea Părintele nostru duhovnicesc, Iosif Vatopedinul: „Preabunule”. Plouă peste drepti și peste nedrepți, peste cei buni și peste cei vicleni. Dar noi nu vrem să ni-L facem prieten pe Dumnezeu, ci vrem să ne facem noi prieteni lui Dumnezeu. Noi să ne facem partași dumnezeieștilor Sale energii necreate. El este statornic și îi iubește pe toți oamenii. Îi iubește chiar și pe draci. Dumnezeu, după cum spunea un părinte aghiorit, așa cum o iubește pe Maica Domnului, așa îi iubește și pe draci. Dumnezeu nu Se schimbă niciodată, pentru că Dumnezeu niciodată nu a făcut nimic rău. Vedeți, nici

măcar dracii nu sunt prin fire răi; sunt prin intenție răi. Adică ei, cu libertatea lor, pe care nu și-au folosit-o cum trebuie, s-au făcut duhuri viclene prin intenția lor.

Noi avem un Dumnezeu preabun, un Dumnezeu Părinte, Care, prin taina Sfintei Spovedanii, ne iartă totul. Știm foarte bine că, din punct de vedere teologic, păcatele mărturisite sunt ca și nefăcute; aceste păcate spovedite se socotesc nesăvârșite. Așa înaintăm, curățindu-ne inima. Or, inima curată dă posibilitatea Duhului Sfânt să vină să își facă tron din inima noastră. Și atunci, începem să avem simțirea în Dumnezeu. Îmi aduc aminte că, odată, când eram călugăr tânăr, ne spunea Părintele nostru Iosif Vatopedinul: „Să vă pocăiți, copii! Să vă tânguiți sufletește pentru păcatele voas-

tre, să plângeți pentru păcatele voastre!”. Eu, ca unul foarte naiv și fără de minte cum eram, i-am spus starețului nostru: „Părinte, eu nu am păcate mari. De ce să plâng pentru păcatele astea pe care le fac și care sunt mici?”. Și mi-a zis: „Ești întunecat la minte, ești orb. Amărățule! Dacă ți-ai fi dat seama ce a făcut Hristos pentru tine, n-ai fi rămas așa de neînduioșat, nemișcat lăuntric. Ai fi plâns neîncetat! Și nu numai că ai fi plâns, ci ai fi plâns atât de tare, încât te-ai fi auzit și la zece mile depărtare”.

Pentru că, frații mei, să știți, omului care se pocăiește pentru că vrea să se pocăiască, harul îi deschide mintea ca să priceapă Scripturile, și atunci înțelege adâncimea și măreția deșertării dumnezeiești a lui Dumnezeu Cuvântul. Și atunci, omul începe să trăiască, să simtă faptul că nu a răspuns acestei întrupări a lui Dumnezeu. Începe să se tânguiască sufletește și, în această tânguire sufletească, harul începe să-i tâlcuiască nedesăvârșirile lui, patimile lui, gândurile lui viclene, încât ajunge să simtă înăuntrul său o duhoare. Atunci începe să plângă, iar acest plâns este un plâns dătător de bucurie, fiindcă dă bucurie. De ce dă bucurie? Pentru că, prin smerenia practică, începe simțirea veșniciei.

Omul, după cum spune Sfântul Paisie, nu vrea să dobândească veșnicia după moarte. Am mai spus acest lucru, tot de la Sfântul Paisie, că până și noi, duhovnicii și purtătorii de rasă, greșim atunci când le spunem oamenilor că trebuie să păzească poruncile ca să meargă în Rai. Lucrul acesta e greșit. Raiul începe încă din viața aceasta! Trăim Raiul din viața aceasta. De aceea, ce spunea Sfântul Ioan Teologul? Cel care nu l-a văzut pe Hristos în această viață, acela nu-l va vedea nici în cealaltă. Deci, trebuie să trăim harul Duhului Sfânt, după cum spunea Sfântul Sofronie athonitul, starețul Mănăstirii Essex. Când începem să trăim această lumină necreată? Căci Lumina este Persoană: *Eu sunt Lumina lumii; cel ce Îmi urmează Mie nu va umbla în întuneric, ci va avea lumina vieții* (Ioan 8: 12). Când spune Sfântul Sofronie că trăim lumina? O trăim atunci când începem rugăciunea noastră, când între focul nematerialnic în inima noastră. Și atunci, când ne gândim la iad, sub nicio formă nu vrem să îl trăim, fiindcă, să știți, frații mei, iadul nu se trăiește. Eu mi-l aduc aminte pe Sfântul Efrem Katunakiotul, care, după cum mi-a spus el însuși, Dumnezeu i-a îngăduit să trăiască iadul. Și mi-a spus: „Am reușit să rezist doar șapte minute. N-am putut mai mult. Și l-am rugat pe Dumnezeu și mi-a ridicat această gustare a iadului”.

Deci, pocăința este scăparea noastră, este siguranța noastră, este mângâierea noastră, de aceea să ne pocăim neîncetat, ca să ne unim cu Nemuritorul și Veșnicul Hristos! Amin.

„Preasfințitul Vasile era ca o candelă aprinsă care lumina și strălucea peste cei din jurul său”

Pr. Cristian Timar

Le Preasfințitul Vasile, Părintele nostru, mi-l amintesc în primul rând în calitatea sa de slujitor al Bisericii, de sacerdot sau iconom al tainelor lui Dumnezeu. Este explicabil lucrul acesta pentru că am avut de la Dumnezeu marea binecuvântare de a fi timp de 11 ani unul dintre diaconii Preasfinției Sale. I-am fost colaborator apropiat la sfintele slujbe, însoțindu-l de fiecare dată în duminici, sărbători și ori de câte ori a fost nevoie. L-am însoțind, slujind alături de dânsul la sfintele Liturghii din Catedrala Mitropolitană și din multe biserici și mănăstiri din cadrul Arhiepiscopiei, și nu numai. L-am însoțit și la sfințiri și resfințiri de biserici, la hramuri parohiale și mănăstirești, precum și la alte sfinte slujbe.

Îmi aduc aminte cu mult drag și cu multă nostalgie bucuria și împlinirea pe care le-am simțit de fiecare dată când am slujit alături de Preasfințitul Părinte Vasile. Dragostea sa părintească, bunătatea, delicatetea, blândețea, pacea și liniștea sufletească pe care le emana le-am simțit și eu din plin. Am în suflet multe amintiri deosebite. Pot să mărturisesc că toate slujbele la care am slujit alături de Preasfințitul Vasile au fost slujbe înălțătoare și pline de har.

Mi-a plăcut foarte mult diaconia. Ca diacon, întotdeauna pregăteam dinainte toate cele necesare slujirii arhieriești: veșmintele liturgice pentru Preasfințitul Vasile, mitra, cârja, mantia, cărțile de slujbă, spălătorul, dichero-tricherele, miruitorul unde era cazul și celelalte. Diaconul are misiunea de a coordona întreaga slujbă. Sigur că protos este arhierul, însă diaconul pregătește întotdeauna toate actele liturgice și le și împlinește pe multe dintre ele, desigur, cu binecuvântarea episcopului. Face toate acestea pentru a se crea pentru episcop și pentru soborul de preoți acel climat de rugăciune necesar. Ocupându-mă cu această coordonare a slujbei, de multe ori nu reușeam să mă concentrez 100% la rugăciune, dar, de fiecare dată când slujeam cu Preasfințitul Vasile, atât în timpul slujbei, cât și după aceea, simțeam o bucurie și o împlinire speciale ca rod al slujirii alături de Preasfinția Sa.

L-am cunoscut pe Preasfințitul Vasile în anul 1993, în perioada în care era stareț al Mănăstirii Nicula, eu fiind elev în anul I la Seminarul Teologic din Cluj-Napoca. Cu ocazia sărbătorii „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril”, noi, cei din anul I, am făcut un pelerinaj la Mănăstirea Nicula, fiind însoțiți de pedagogul nostru de atunci. Am mers la mănăstire în ajun, am participat la slujba Vecerniei și a Privegherii. A doua zi am participat la Sfânta Liturghie, după care ne-am întors în Cluj. Cu această ocazie l-am văzut pentru prima dată pe Părintele Vasile, care, repet, era starețul Mănăstirii Nicula, slujind împreună cu ceilalți părinți ai mănăstirii – Părintele Teofil Roman, actualul arhieru vicar al Episcopiei Spaniei și Portugaliei, Părintele Dumitru Cobzaru, actualul exarh al mănăstirilor din Arhiepiscopia noastră și slujitor al Catedralei Mitropolitane, și Părintele Visarion Pașca, actualmente duhovnic la Mănăstirea Florești. Nu voi uita niciodată frumusețea duhovnicească a acelui moment, faptul că am participat cu colegii mei de Seminar la câteva slujbe foarte frumoase, liniștite și înălțătoare. Părintele Vasile, starețul mănăstirii, se impunea printr-un duh de pace și de evlavie, la care răspundeau foarte bine și ceilalți slujitori ai mănăstirii.

În anul 1994, Părintele Vasile a fost transferat ca ecleziarh de către vrednicul de pomenire Mitropolitul Bartolomeu la Catedrala Mitropolitană din inima Clujului. De la bun început, m-a impresionat faptul că era mereu prezent în catedrală de dimineață până seara slujind, spovedind, întărind în credință și încurajându-i pe toți cei care îl căutau. Era foarte atent la problemele credincioșilor și ale fiilor săi duhovnicești. Le știa tuturor situația, necazurile. După prima spovedanie, îi știa pe toți după nume, se ruga pentru

ei și punea întotdeauna problemele lor înaintea lui Dumnezeu. De dimineață devreme și până seara târziu îi primea cu multă disponibilitate pe toți cei care îl căutau, cu multă dragoste părintească, cu multă smerenie și cu multă răbdare. Pentru toți avea un zâmbet și o vorbă de mângâiere, încurajându-i. Mărturisesc că și eu am avut de multe ori parte de sfaturile și de îndrumările dânsului, mai ales în momentele de căutare și de frământări.

În anul 1998, Părintele Vasile a fost hirotonit episcop. În această demnitate și-a continuat cu aceeași dăruire și cu același zel misiunea de slujire al lui Hristos. Bunul episcop a continuat să-mi lumineze cărările vieții, să mă îndrume prin rugăciunile sale, fiind și cel care a oficiat taina sfintei cununii pentru mine și pentru soția mea. Rugăciunile și binecuvântarea sa le-am simțit și în acel moment, dar și după, având multă pace și multă împlinire în viața de familie. Sunt convins că fiica noastră, Maria, a venit în viața noastră ca cel mai prețios dar de la Dumnezeu în urma rugăciunilor Preasfinției Sale.

În anul 2004, am fost hirotonit diacon de către Înaltpreasfințitul Bartolomeu, pe seama Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca, devenind în același timp unul dintre diaconii Preasfințitului Vasile pentru o perioadă de 11 ani. Nu credeam că după absolvirea Seminarului Teologic și a Facultății de Teologie voi mai urma vreo școală, deși sunt convins și voi fi mereu de acord cu principiul că omul are mereu de învățat câte ceva în viață. Privind, însă, retrospectiv, realizez că slujirea în treapta diaconiei, alături de Preasfințitul Vasile, a fost pentru mine cea mai importantă școală de formare ca slujitor al Bisericii, al Sfântului Altar. Pentru toți cei care l-au cunoscut, Preasfințitul Vasile a fost o adevărată școală vie în a-l sluji pe Dumnezeu, în a-i păstori pe credincioși, dar și în practicarea virtuților.

Am parcurs alături de Preasfințitul sute și mii de kilometri. Chiar dacă uneori ajungeam acasă la miezul nopții sau și mai târziu, pe fața dânsului era același zâmbet. Din sufletul său iradia aceeași bucurie și împlinire a slujirii pe care ne-o transmitea de fiecare dată și nouă, colaboratorilor săi. Bucurie din bucuria sa, împlinire din împlinirea sa. Chiar și atunci când, uneori, din cauza oboselii inerente, adormea în mașină, era ca o candelă aprinsă care lumina și strălucea peste cei din jurul său.

Preasfințitul Vasile și-a încredințat întreaga slujire în mâinile lui Dumnezeu. De fiecare dată când îl întrebam unde aveam să slujim duminica următoare, îmi răspundea: „Dacă ajută Dumnezeu, vom sluji în parohia respectivă”. Nu spunea niciodată direct: „Vom sluji acolo sau dincolo”, ci de fiecare dată spunea: „Dacă ajută Dumnezeu, vom sluji” în parohia unde aveam să slujim.

Țin minte că m-a învățat personal să-i împăturesc veșmintele și am avut nevoie de ceva timp până m-am obișnuit să i le împăturesc așa cum se aștepta dânsul. Dacă observa că ceva este în neregulă, nu ezita să vină să-mi arate, să mă ajute. Era foarte meticolos în această privință, ca și în altele, pretinzând ca veșmintele să fie împachetate așa cum se cuvine, cu respectul cuvenit.

Am simțit rugăciunile Preasfințitului Vasile și în perioada în care am slujit ca diacon. În cadrul Sfintei Liturghii, există mai multe dialoguri între episcop și diacon, care sunt în taină și pe care nu le aud credincioșii. De exemplu, la începutul Sfintei Liturghii, dia-

conul zice: „Vremea este a sluji Domnului. Binecuvântează, Preasfințite Părinte!”, iar episcopul răspunde: „Binecuvântat este Dumnezeu nostru totdeauna, acum și pururea, în vecii vecilor! Amin!”. Apoi diaconul continuă: „Roagă-te pentru mine, Preasfințite Părinte!”, iar episcopul spune: „Să îndrepteze Domnul pașii tăi spre tot lucrul bun!”. M-am gândit de multe ori cât de importante au fost pentru mine aceste rugăciuni, binecuvântări din partea Preasfințitului Vasile, care mi-au adus multă binecuvântare și în timpul slujirii ca diacon alături de dânsul.

Și după 2015, când nu am mai fost diaconul Preasfințitului, am continuat să fiu legat de dânsul, stând și în spital cu dânsul în acea perioadă dificilă.

Sfaturile și rugăciunile Preasfințitului Vasile îmi sunt de un real folos și în misiunea mea preoțească, pe care o împlinesc de șase ani la parohia „Înălțarea Sfintei Cruci și Sfântul Apostol Bartolomeu” din Cluj-Napoca.

La Preasfințitul Vasile m-au marcat toate virtuțile, toate calitățile pe care le-a pus în lucrare – dragostea părintească, bunătatea, blândețea, smerenia, jertfelnicia, râvna și dăruirea cu care Îi slujea lui Dumnezeu și cu care îi păstora pe credincioși. Avea toate aceste calități și avea o personalitate complexă, fiind în același timp foarte firesc, foarte simplu.

Pocăință

Zorica Lațcu (Maica Teodosia)

Levrednică sunt, Doamne, milostivirii Tale
Și Ți-aș cersii iertare, dar nu știu cum să cer;
Ci Tu pricepi cuvântul din mute osanale

Și tâlcul rugăciunii de lacrimi și tăceri.
Îmi știu fărădelegea: greșită sunt, Stăpâne,
Prea mult am stat cu ochii plecați, cătând în lut,
Prea multe griji avut-am de zilele de mâine
Și n-am iertat, când rana în suflet m-a durut.
Ți-am prea iubit făptura, de Te-am uitat pre Tine,
Și cântecul țărânei l-am ascultat prea mult,
Am irosit comoara de armonii divine
Și glasul cel de taină eu n-am vrut să-l ascult.
Mi-am împletit cântare din grele flori de tină,
Am îndrăgît mirosul de verde și de crud,
Am prea iubit amurgul, cu zarea-i de lumină
Și turma de căprițe, cu botul mic și ud.
Mi-am împletit cântarea din floare de mătăasă,
Am îndrăgît mirosul de miere și de tei,
Am prea iubit podoaba și haina de mireasă,
În zâmbetul câmpiei, mijind sub pașii mei.
Nevrednică sunt, Doamne, milostivirii Tale,
Căci n-am sporit talentul, pe care mi l-ai dat,
Ci ca un rob netrebnic, am irosit în cale
Mulțimea milei Tale și darul Țău bogat.
Acum, cutremurată de taina Cinei sfinte,
Stau, Doamne, înainte-Ți, în goliciunea mea,
M-apasă greu pe umeri aducerile-aminte
De patimile firii, de toată pofta rea.
Din gând smerit primește, Iisuse, rugăciunea,
Hrănește-mă pe mine cu har îmbeșugat,
Adapă-mă cu mila, îmbracă-mi goliciunea
Cu raza de sfințenie din chipul Țău curat.
Să nu mă lași, Preabune, să plec nemângâiată,
Căci îmi cunosc păcatul și taina Ta o știu
Strig către Tine, Doamne, din inima plecată,
Să nu mă lepezi astăzi, ci lasă-mă să viu.
Sfințește-mă, Iisuse, și taina mi-o arată,
Pogoară-n minte harul prin ungera cu mir,
Și fă să nu mă ardă vâpaie-nfricoșată,
Când buza mea de tină sorbi-va din Potir.

Echipa: Tatiana Onilov, Eliza-Adelina Purcaru, Iulia Anamaria Mureșan, Romina Sopoian, Bogdan Herțeg, Nicoleta-Andreea Sicoe

Adresa ASCOR:
Biserica din Hașdeu 45
Cluj-Napoca

ISSN: 1224-0567

Redacția FILOCALIA:
Piața Avram Iancu, nr. 18,
Cluj-Napoca
Fax: 0264/595 300
revista.filocalia@yahoo.com